

Bakalářská práce

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Teologická fakulta

Bakalářská práce

Punk – hudba a životní styl několika generací

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Karel Ochozka

Autor práce: Miroslav Kocourek

Studijní obor: Pedagogika volného času

2015

Prohlášení

Prohlašuji, že bakalářskou práci na téma Punk- hudba a životní styl několika generací jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě do (v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Teologickou fakultou) elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích 31. 3. 2015

Miroslav Kocourek

Poděkování

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Karlu Ochozkovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

Obsah

Úvod.....	5
1 Subkultura	8
2 Vlastnosti punkové subkultury.....	12
2.1 Hesla a symboly	14
2.2 Protest punkem.....	17
2.3 Vliv na punkovou tvorbu a inspirace punkem	18
3 Historie a vývoj punku.....	20
3.1 Vývoj punku ve Velké Británii	21
3.2 Punk v ČSSR a ČR.....	24
4 Subžánry stylu punk.....	29
4.1 Street punk, real punk neboli Oi!	29
4.2 Anarchopunk	31
4.3 Hardcore punk	32
4.3.1 Straight edge hardcore.....	34
4.3.2 Hardline Straight edge.....	35
4.3.3 Krishna core	36
4.4 Psychobilly	36
4.5 Ska punk.....	37
4.5 Neopunk	38
5 Dění na české punkové scéně.....	39
5.1 Webové stránky.....	39
5.2 Festivaly	39
5.3 Hudební vydavatelství.....	41
5.4 Fanziny a webziny.....	42
5.5 Další	42
Závěr	45
Použité zdroje a odkazy	46
Přílohy.....	52
Abstrakt.....	56
Abstract.....	57

ÚVOD

Se členy hudebních subkultur se může pedagog volného času setkávat mezi mládeží stále častěji. Svoji bakalářskou práci jsem proto pojal jako podrobnější seznámení s hudební subkulturou *punk*. Práci jsem nazval „*Punk, hudba a životní styl několika generací*“ z toho důvodu, že na koncertech a akcích můžeme potkat jak děti pubertálního věku, tak i padesátníky. Stejně věkové rozpětí je pak možné pozorovat mezi členy punkových hudebních skupin. Na scéně totiž stále aktivně působí účastníci první vlny punku ze sedmdesátých let minulého století a zároveň po celém světě neustále vznikají nové hudební skupiny tohoto žánru. Věrnost fanoušků punkové hudbě a výplň jejich volného času aktivitami s hudbou spojenými byly inspirací pro výběr subkultury punk pro mou bakalářskou práci.

Cílem bakalářské práce je zpracovat téma, jako teoretické pojednání pro pedagoga volného času, který chce podrobněji poznat subkulturu *punk*. *Punk* se po dobu své existence rozrostl do více subžánrů, které jsou jak hudebně, tak názorově mnohdy odlišné. Není proto snadné, bez popisu těchto subžánrů subkulturu *punk* jednoznačně definovat. Jedním z cílů tedy je shrnout nejhlavnější subžánry punku. Subžánrům se budu ve své práci věnovat v jedné z následujících kapitol, a protože je práce zaměřena hudebně-historicky, uvedu vždy nejzásadnější nahrávky, které charakterizují popisovaný subžánr punkové hudby.

Dalším z cílů je v práci shrnout nejdůležitější akce, hudební vydavatelství, organizace a média, která jsou výraznými součástmi české scény. V kazuistice, která je doplněním teoretické práce, zhodnotím vztah volného času a *punku* u vybraných členů subkultury. Základem příslušnosti k některé ze subkultur, je zájem se sdružovat s lidmi podobného zájmu a trávit volný čas aktivitami s nimi spojenými. Já jsem si vybral subkulturu punk pro svou práci hlavně kvůli přesahu, který byl vždy v tvorbě punkových kapel markantní. Punková subkultura, s sebou krom hudby, nesla vždy určitá poselství, jako jsou vegetariánství/veganství (hardcore punk komunita), kritika politického klima (např. *Dead Kennedys*, *Anarchopunk*), aktivní boj za lidská práva (např. kubánští disidenti *Porno Para Ricardo*, nebo kauza *Pussy Riot*), ale i obdiv k východním filozofiím (např. *Shelter*, label *Equal Vision*).

Členství v hudební subkultuře ovlivní volný čas jedince dosti zásadně. Fanoušci punkové hudby samozřejmě navštěvují koncerty a festivaly punkové hudby, oblékají se dle punkové módy, sami velmi často zakládají hudební skupiny. K tomu velmi přispívá nenáročnost punkové hudby na muzikantskou zručnost a dnes již snadná dostupnost hudebního aparátu a hlavně absolutní svoboda v tvorbě.

Někteří členové subkultury **punk** se aktivně zapojují do ochrany zvířat a životního prostředí, čemuž přizpůsobují výběr oblečení i své stravování. Věrné hudební fanoušky **punk** provází jako náplň volného času celým životem. Díky čtyřicetileté době fungování punkového hudebního stylu část fanoušků dosáhla i věku pozdní dospělosti, jak vtipně popisuje text české legendární skupiny **Visací Zámek** „*Padesát*“:

Klidně si žijeme dvojím životem

punk nikdy neumře, je naším motem

a s Iggym Popem budem v hale hrát

takhle si tu užíváme, když je nám padesát!

(Visací Zámek, *Klasika*, Popron, 2010)

Diggle z Britské legendární skupiny **Buzzcocks** se pozastavuje: „*Máte pravdu, je to třiatřicet let. Vůbec nás nenapadlo, že to budeme pořád dělat...Hudba, kterou jsme dělali a kterou děláme nyní, je stále aktuální, je pořád vzrušující. Lidi to oslovuje, mají k ní vztah. Překračuje to generace. To, je něco, co nemůžete předvídat.*“ (in Švamberg, 2011 : 81)

V poslední době se objevil zajímavý trend, trávit dovolené a víkendy na festivalech, které navštěvují tisíce fanoušků. Dotazovaný člen hudební subkultury R. Ř. o tom nadšeně hovořil: „*Hele mě nezajímá žádný Bibione, já se nebudu válet celej tejden někde na pláži. V červenci si dám něco venku asi **With Full Force**¹ v Německu a v srpnu pak **Fluff**² u nás a když zbydou nějaký peníze, tak se něco ještě vymyslí. To je moje dovolená!*“ Ve městech stabilně fungují hudební kluby s pravidelným programem,

---

¹ Festival metalové a punkové hudby na letišti v německém Roitschjora. Každoročně na několika podiích může hudební fanoušek vyslechnout koncerty toho nejlepšího ze světové scény obou žánrů. Festival se pyšní dokonalým zázemím s mnoha sportovními, odpočinkovými a samozřejmě gastronomickými doplňky.(srov. www.withfullforce.de)

² Festival v Čechách, více v kapitole Dění na v české punkové scéně

které se úzce specializují na daný hudební žánr. Krom známých pražských klubů jako je *007* nebo *Exit.Us*, pravidelně se pořádáním akcí s punkovou hudbu zabývají například plzeňská *Pod Lampou* písecké *Divadlo pod čarou*, nebo třeba brněnská vegetariánské restaurace *Vegalite*.

Při práci jsem se opíral hlavně o sbírky rozhovorů se členy punkových hudebních skupin, které během několika let shromáždil redaktor Alex Švamberk, ty vycházely v hudebních časopisech Rock&Pop a byly následně shromážděny a vydány knižně. Použil jsem i publikace na téma subkultury mládeže od J. Smolíka a A. Kolářové. Informace a inspiraci jsem vyhledával na oficiálních internetových stránkách hudebních skupin a různých webových serverech, které se *punkem* zabývají. V neposlední řadě jsem využil poznatků načerpaných v procesu vlastního několikaletého **zúčastněného pozorování**, což jako techniku sběru dat o subkulturách doporučuje i Smolík (Smolík, 2010 : 53) a z techniky **nestandardizovaných (neformálních) rozhovorů**. Ty jsem vedl s členy a sympatizanty punkového hnutí na koncertech, festivalech a setkáních, kterých jsem se zúčastnil.

1. Subkultura

Přestože jsem práci o punkové subkultuře pojal spíše z historicko-hudebního úhlu pohledu, pokusím se krátce definovat problematiku subkultur z pohledu sociálně-psychologického.

Pokud budeme hovořit o punku jako o hudební subkultuře, musíme nejprve definovat pojem subkultura. Subkultura se vymezuje proti hlavnímu kulturnímu proudu, v případě punku se dokonce od hlavní scény distancuje. U samotných punkerů můžeme většinou narazit i na určité pohrdání mainstreamovou kulturou³. Paradoxně samozřejmě jsou některé hudební skupiny hlásící se k punku dnes považovány za plnou součást mainstreamu. Ze světových jsou to určitě *Green Day*, *The Offspring*, z našich potom například *Tři sestry*, *Rybičky 48*, jednu chvíli dokonce i jinak uznávaná skupina *Plexis*, hlavně kolem jejich rockověji orientovaného alba „*Půlnoční rebel*“.

Subkultura vzniká, je součástí a participuje v rámci kultury. Jak tvrdí Ch. Barker: „*Žádná z definic kultury přitom není chybná ve smyslu nesprávného popisu objektu a různost chápání nepředstavuje situaci, kdy proti sobě stojí objektivně správné a nesprávné.*“ (Barker, 2006 : 95-96) Milan Nakonečný kulturu definuje jako znak pro rozdílně velké sociální skupiny, jež se vzájemně odlišují jedna od druhé. Právě kultura je specifický lidský fenomén, který odlišuje lidskou společnost od zvířecích společenství. Kultura vytváří osobité formy chování, mění průběh psychických funkcí, vybudovává nová patra ve vyvíjejícím se systému chování člověka. V procesu historického vývoje společenský člověk mění způsoby i formy svého chování, přetváří přirozené dispozice i funkce, vytváří a vypracovává nové formy chování - specificky kulturní. (srov. Nakonečný, 1998 : 190) Lawless uvádí několik vlastností kultury: kultura je naučená, sdílená, symbolická, integrovaná, racionální, dynamická a adaptivní. (srov. Lawless, 1996)

Symbol a symbolika je punkové kultuře velmi důležitá a charakteristická. Celková image punkového fanouška je velmi podstatnou součástí celého fenoménu. Na oblečení punkerů můžeme pozorovat mnoho symbolů s různými odkazy, které vypovídají o názorech či oblíbených kapelách. Napříč celou rockovou hudební scénou má zboží

---

³Pojmem mainstreamová kultura se označují ty její prvky, které jsou akceptovány většinou. Hudba, která je běžně k slyšení v komerčních rádiích a televizích a je provázána na hudební průmysl. Typickým představitelem mainstreamové kultury jsou soutěže Pop Idol u nás Superstar.

s motivy skupin velkou oblibu. U punkových, potažmo hardcorových, skupin tvoří prodej merchandize⁴ podstatnou část finančních zdrojů a stejně jako vydávání hudebních nosičů je většinou tvořen **DIY**⁵ způsobem. Je to právě symbolická vlastnost respektive symboly, na kterou upozorňuje Dufková a spol. (2008), jako na něco konkrétního, co slouží jako znak pro něco abstraktního. Dodávají, že obecně symboly odkazují za sebe, tj. na něco, co má hlubší význam a rovinu, než se na první pohled může zdát. Symbol často zastupuje určitý předmět, skupinu, vztah.

Pro uznání v rámci punkové subkultury je podstatný postoj vůči tzv. komerčnímu chování. To znamená, že jakékoli zadání si s mainstreamovou scénou, může status jedince nebo skupiny v subkultuře poškodit. Otázka komerčnosti jednotlivých hudebních skupin je obsažena skoro v každé debatě mezi fanoušky. Pro obvinění ze zaprodanosti stačí některým ortodoxnějším punkerům i smlouva s větší nahrávací společností. Některé více „ryzí“ nebo názorově angažované kapely odmítají hrát s těmi komerčněji orientovanými na stejných akcích. Tyto odlišné přístupy pak tvoří subkulturu v rámci subkultury. Například skupiny orientované na DIY nerespektují hudebníky, kteří mají sponzory a vydávají svou hudbu u major⁶ labelů.

Kolářová (2011 : 14-17) uvádí několik definic, které subkultury vyjadřují z odborného sociologického pohledu, v závorkách doplňují poznatky ke každé definici ze svého pozorování punkové subkultury:

1. Subkulturu lze už z hlediska jazykového považovat za podkategorii. Jenks (2005, in Kolářová 2011) uvádí, že ji lze v sociologii používat jako analytický koncept k označení podkategorie bez hodnotících soudů. (Punk je jednoznačně podkategorií rockové hudby, vychází z rock'n'rollových základů)

2. Subkultura je podkategorií kultury, v tomto smyslu o ní uvažoval například Gordon (1997, in Kolářová, 2011), jenž ji viděl jako podmnožinu kulturních vzorců, jejichž nositelem je segment populace národního státu. Dnes je ovšem třeba brát ohled na to, že mnoho subkultur funguje transnacionálně a přesahuje hranice národních kultur.

---

⁴ Merchandize je zboží, jehož prodejem skupina podporuje svou činnost. Bývá to hlavně oblečení s logem či obalem LP dané hudební skupiny.

⁵ Zkratka DIY, z anglického *do it yourself*, tedy udělej si sám. Používá se pro označení práce, kdy si fanoušci či hudební skupina dělá vše sama bez spolupráce s producenty či sponzory nebo komerčními vydavatelskými.

⁶ Slovem major se označují velké nahrávací společnosti a vydavatelství např. EMI nebo Polydor.

(Punk vznikl v dělnických komunitách, často nezaměstnané mládeže a rozšířil se téměř po celém světě.)

3. Subkultura se svým vymezením v realitě blíží pojmům komunita či skupina. Thorton (Gelder a Thorton 1997 : 1, in Kolářová, 2011) považuje subkultury za „skupiny lidí“, kteří mají něco společného (například sdílejí problém, zájem, činnost), což je odlišuje významně od členů jiných sociálních skupin“. (Punková subkultura má společný zájem o hudbu, kulturu a umění. Odlišuje se od dalších hudebních subkultur charakteristickou vizáží doplněnou jasnou symbolikou.)

4. Subkulturu můžeme chápat také jako volbu životního stylu. Podle Irwina [1997 (1970): 67, in Kolářová, 2011] naplňuje subkultura „sociální svět, sdílenou perspektivu“ těch, kteří žijí podobným způsobem. Bennet (2004, in Kolářová, 2011) chápe subkulturní činnosti jako součást strategií životního stylu mladých (v kazuistice této práce doložím, že se týká i věkové kategorie dospělých) v odpovědi na každodenní lokální zkušenost. (Punk jako životní styl dokazují zásadní změny v životních postojích a návycích jako je veganství, bodyart, provokativní vizáž.)

5. Subkultury se nejčastěji považovaly za skupiny mimo společnost nebo spočívající na jejím dně a souvisely tak s hodnotovým řádem a sociální stratifikací společnosti (zejména třídní, ale i rasovou nebo generovou). (Punkové se často pohybují na okraji společnosti, mají vlastní hodnotovou orientaci odlišnou od většinové společnosti.)

Další charakteristiky subkultur uvádí Gelder (2007, in Kolářová, 2011):

1. Ve vztahu k práci byly často chápány negativně jako součást volného času, jako neproduktivní, hédonistické a parazitické. (Zde si dovoluji nesouhlasit, v této práci popisují také pozitivní a produktivní vlastnosti punkové subkultury.)

2. Ve vztahu k třídní stratifikaci společnosti buď vzešly z určité třídy, nebo se proluly s podtřídou- lumpenproletariátem. (Můžu souhlasit jen částečně, punk vzešel ze sociálně slabší třídy, ale brzy se stal útočištěm intelektuálů s touhou po svobodě a vlastním životním stylem.)

3. Nemají vztah k vlastnictví majetku, spíše se pohybují v určitých teritoriích, která nevládní. (V punkové subkultuře opravdu není, například třeba od hip-hopové, možno pozorovat nějakou výraznou touhu po majetku.)

4. Utvářejí se mimo rodinu a domov. (Většinou ano, ale v kazuistice uvádím případ dědění lásky k punku z otce na syna.)

5. Souvisejí s excesy a přeháněním- v oblečení, mluvě, stylu, chování či spotřebě. (Jednoznačně odpovídá punkové subkultuře.)

6. Stojí v protikladu k masové kultuře. (Tato charakteristika také odpovídá punkové kultuře)

Člen hudební subkultury hledá alternativní společenství, kde by mohl sdílet své názory na umění, které většinová společnost neakceptuje a kde se proti většinové společnosti vyčleňuje. Při práci s dospívající mládeží, může být informovanost o pozitivních nebo negativních vlivech daných subkultur velmi užitečná. Symbolika používaná subkulturou často napoví o názorech a hodnotách člověka, který se hlásí k některé z nich. Podle Feathersona (in Kolářová, 2011) je hlavní vlastnost každé subkultury její jasná definovatelnost díky symbolice, oblečení, slangu, hudbě ale i stravování a různým formám bodyartu jako je piercing, tetování či netradiční formy účesů. Taková poznávací znamení napomáhají jasnému určení, k jaké subkultuře, se daný jedinec hlásí.

2. Vlastnosti punkové subkultury

Při zadání hesla *punk* do internetového vyhledavače společnosti Google, se zobrazí 198 000 000 výsledků, což vypovídá o aktuálnosti a rozsáhlosti punkové subkultury. Neustálá obliba punkových koncertů a masová návštěvnost festivalů, fungující webové stránky, dosud vycházející tištěné **fanziny**⁷, dobře fungující obchody s punkovou módou a v poslední době i vycházející memoáry umělců (např. **Henry Rollins, Joseph John, Lydon John**) spojených se scénou dokazují, že je stále aktivní. Punk jako hudební subkultura je aktuální bezmála čtyřicet pět let. Po tento čas stále vznikají nové hudební skupiny a mnoho kapel z minulého století dnes dokonce zažívá své úspěšné reuniony⁸. Krom hudby, punkové hnutí vždy zahrnovalo zdravou revoltu proti mainstreamové kultuře, která byla v mnoha případech spojena s jasným politickým názorem, často proti aktuálnímu státnímu zřízení. Sociolog Josef Smolík označuje punk jako: „*Širší společenský jev, který se projevuje a projevoval v kultuře (např. v literatuře a filmu), ale i v sociální a ekonomické sféře. Punk v kulturní oblasti je živou tvorbou, pro kterou platí, že se kolem ní soustřeďuje víceméně konzistentní skupina lidí, mající odlišné pohledy, názory, hodnoty, orientace než jsou ty, které ve společnosti převládají.*“ (Smolík, 2010 : 171)

Na punku nám může být sympatická snaha respektování individuality jedince a nezařazení se do zmíněného hlavního proudu, nebo tolerance k menšinám či překračování genderových stereotypů. „*Punk také změnil pozici žen v rocku, objevila se Patti Smith se Siouxi a The Slits. Před punkem si ženy musely na obaly desek oblékat sexy hadry a zpívat texty, jak chci tvé tělo, ale přišla Patti Smith a všechno změnila. Punk změnil i další věci, objevila se hnutí jako rock proti rasismu.*“ (Captain Sensible in Švamberk, 2011 : 64). Na druhou stranu je možno vyznívat v punku přílišný nihilismus, pozérství, přespřílišné užívání alkoholu a drog, které po listopadové revoluci zasáhlo i českou scénu. Je možno dokonce punk označit jako hudbu, v níž byla obsažena nihilistická nespokojenost s osudem. (Mareš, 2003 in Smolík 2010 : 171) Punkery, „ztracené existence“, krásně ztvárňuje ve svých filmech český režisér Bohdan Sláma (srov. Venkovský učitel, 2007 nebo Čtyři slunce, 2012), portrét punkera nepochopeného okolím zase skvěle podal herec Adrien Brody ve filmu režiséra Spika Lee „*Summer of Sam*“ (USA, 1999).

⁷ Časopis vydávaný samotnými hudebními fanoušky, většinou na amatérské úrovni.

⁸ Reunion je stav hudební skupiny, která obnovila činnost po delší pauze, nebo ukončení kariéry.

Vlastností, často zmiňovanou v rozhovorech s punkery, je **svoboda**. Pomocí příslušnosti k hnutí se cítí mnoho z nich „svobodně“. „Když jsem poprvé slyšel o punku v roce 1979, tak přinášel hlavně osvobození, představoval alternativu k většinové společnosti...Nikdy jsem nepřestal být punk, protože pro mne punk představuje svobodný prostor, do kterého může každý vstoupit a kde může uplatnit nové myšlenky a kreativitu.“ **Ian McKay** frontman skupin **Minor Threat, Fugazi**. (Švamberg, 2006 : 109)

Nejdůležitější je svoboda tvůrčí. Dělat si umění po svém. Baskytarista skupiny **The Damned Captain Sensible** o ideách punku hovoří: „Všichni lidi jsou tvůrčí. Každý v sobě má píseň, báseň, příběh nebo román, nápad, který stačí uplatnit a něco vytvořit...to je základ punku, udělej to sám, udělej to po svém, protože to je možné. Kup si kytaru nebo notebook, slož píseň, napiš báseň, knihu buď tvůrčí. Punk nemusí být uřvaný hluk...nenech nikoho, aby ti říkal, že naznamenáš nic. Pokud máš nápad, jsi někdo.“ (Švamberg, 2011 : 62)

Další z klasiků kytarista **Shelley** z **Buzzcocks** podstatu punku popisuje: „Základní myšlenkou punku bylo, že lidi mají dělat, to co sami chtějí. To bylo velmi osvobozující zejména pro lidi, kteří neměli zájem o spotřební společnost. Mohli si hudbu dělat po svém, protože ideou punku bylo změnit přístup, aby se z pasivních spotřebitelů stali aktivní účastníci, kteří sami vytvářejí svou kulturu. Lidi zakládají vlastní kapely, místo toho, aby se šli podívat jak hrají jiné, které se více starali o ekonomické aspekty než o hudbu. Hudba byla mnohem komerčnější, než jsme si mysleli.“ (Švamberg, 2011: 77)

Kolega z **Buzzcocks** baskytarista **Diggle** ve stejném rozhovoru dodává: „Hudba však nezměnila jen můj život, ale taky životy mnoha dalších lidí. Milióny lidí k sobě přestali přistupovat jen jako k pouhému subjektu, ale uvědomili si, kdo jsou. Bylo to docela silné, i když si nemyslím, že to byla revoluce. Jedině vnitřní, protože vyšla z nich samých.“ (Švamberg, 2011 : 77)

Charakteristickou vlastností celého punkového hnutí byla vždy jistá **nonkonformita** vůči většinové společnosti. Jak poznamenává psycholog Ivan Slaměník, takové odolávání tlaku většinové společnosti se může projevit nezávislostí v názorech a ve standardech chování.(srov. Výrost, Slaměník, 2008 : 339.) V punkovém hnutí se tato **nonkonformita** projevuje nejen v oblékání, účesech a vůbec výrazu jednotlivých členů, ale zejména v hudebním a jiném uměleckém směru. Sociolog Dick Hebdige

k tomu dodává: „*Žádná jiná subkultura se nesnažila rozhodněji a neústupněji oddělit od krajiny normalizovaných forem než punk a žádná se nesečkala s tak vehementním nesouhlasem.*“ (Hebidge, 2012 : 46) Jedna ze sociologicky pojatých definicí říká, že subkultura vzniká **vyčleněním se z hlavního kulturního proudu** a je tvůrkyní a nositelem zvláštních odlišných norem, hodnot, vzorců chování a životního stylu, i když se podílí na fungování širšího společenství (srov. Dufková, Urban, Dubský, 2008). Právě vyčlenění se z hlavního proudu je pro punk nejvhodnější okomentování.

S punkovou scénou souvisí také angažovanost v kultuře formou seberealizace výhradně vlastními prostředky a silami. Tento způsob nazvaný **DIY** napomáhá tvořit bez závislosti na sponzorech a distribuovat hudbu bez smluv s vydavatelskými firmami. Podobným způsobem jsou vydávány i tiskoviny, fanziny a časopisy, tvořeny webové stránky. Práce na těchto projektech je náplní volného času na plný úvazek a zúčastnění jsou na tento způsob práce patřičně hrdí.

Punková hudba se vyznačuje jednoduchostí v aranžích, nenáročností na hráčskou zručnost ani intonační dokonalost. Přesto je již téměř čtyřicet let neopomenutelnou součástí jak undergroundové kultury, tak vůbec historie rockové hudby. V nenáročnosti na bezchybné ovládnutí nástrojů je právě kouzlo oblíbenosti punkové scény mezi mladými lidmi. Většinou kapel stačí pro tvorbu základní nástrojové obsazení kapel: elektrická baskytara, kytara a bicí. Tvorba musí být jednoduchá, rytmická a hlavně sdělná. Texty se zabývají hlavně situacemi a příběhy, různými formami protestů a kritikou čehokoli. Punkové texty jsou ale také plné vulgarit a hesel a nevyhýbají se slovním útokům na konkrétní osoby.

2.1 Hesla a symboly

Pro **punk** jsou charakteristická hesla a symboly, které vyjadřují určité postoje a názory. Jedním z často používaných hesel je „**No Future!**“ Heslo hlásající žádnou budoucnost je vyňato z refrénu písně *God Save The Queen* od skupiny *Sex Pistols* a bývá častou ozdobou punkového outfitu. Hudební publicista Alex Švamberk heslem „**No Future!**“ pojmenoval i knihu o britském punku. (nakl. Maťa, 2010)

„**Punk's not dead!**“ je heslo s jasným sdělením, že **punk** není mrtev. Heslo se začalo objevovat při stagnaci hnutí v osmdesátých letech minulého století a je odvozeno od názvu dlouhohrající desky skupiny *The Exploited* z roku 1981.

Obr. 1

Často objevovaným symbolem je velké A v kruhu, které značí anarchistickou názorovou orientaci.

Obr. 2

Symbol spojeného velkého D a K je zkratkou americké hardcore punkové legendy *Dead Kennedys*.

Obr. 3

Lebka s takzvaným „čírem“ je znak populární skotské punkové skupiny *The Exploited*. Tento účes zpopularizoval zpěvák *The Exploited Wattie Buchan*. Účes se posléze stal nejznámějším symbolem punku a je často zobrazován v obrazových přílohách pojednávajících o punkovém hnutí.

Obr. 4

Obr. 5

Obr. 6

Některé z antifašistických symbolů. Přeskrtnutý hákový kříž je oblíbeným antifašistickým symbolem. Znak poprvé použila skupina *Dead Kennedys* na obal singlu „*Nazi Punks Fuck Off*“ v roce 1981 vydaném u společnosti *Alternative Tentacles*, v reakci na návštěvy rasistů na jejich koncertech, které vznikly špatným pochopením textu písně „*Kill the poor*“ z roku 1980 vydané na Cherry red records. (srov. <http://genius.com/Dead-kennedys-nazi-punks-fuck-off-lyrics>)

Obr. 7

Šachovnice, symbol převzatý od hudebního stylu *ska*, je protirasistický symbol. Bílá a černá barva šachovnice má vyjadřovat jednotu mezi lidmi rozdílné barvy pleti.

Obr. 8

Obr. 9

Punks and Skins united, nebo *Kids are united!*, jsou hesla vybízející k zastavení nepřátelství mezi punkery a skiny. Hesla bývají doplněna protifašistickými symboly.

Obr. 10 Symbol *squattingu*.

Squatting je v České republice nelegální obsazování opuštěných budov, za účelem bydlení nebo budování alternativních kulturních center, bývá spojováno s *anarchopunkem*. O propojení *squattingu* a *punku* na české scéně píše v kapitole Dění na české scéně.

Obr. 11 Černá vlajka je jedním ze symbolů anarchizmu.

Další symboly jako: „*spínací špendlík, řetězy, visací zámky, vysoké kožené boty, nebo ocvokované oblečení*“ se objevují v rámci domácí módní tvořivosti a dodávají tak stylu patřičnou image. Neodmyslitelnou součástí punkového stylu jsou extravagantní

učesy jako již zmíněné „čiro“, nebo „bodliny“ či podle baskytaristy *Sex Pistols Viciouse* „na Sida“.

2.2 Protest punkem

Častým obsahem názorových postojů punkových skupin je *protest*. Hudební publicista Petr Hrabalík komentuje: „*Začali chodit do malých levných klubů, kde to vařili drsné pub rockové party; žádné vesmírně rozsáhlé kompozice. Ale vztekle nabroušené kytary střídající tři, čtyři akordy. A tak se zrodil další styl společenského protestu zvaný punk.*“ (Hrabalík, 1998)

Ačkoli nemá hnutí punk jednotný názorový směr, v textech a postojích punkových skupin můžeme pozorovat ostré protesty proti komerci, konzumu, rasismu, nacismu, týrání zvířat a výrazné odmítání válečné politiky. Za podstatné při popisu této subkultury považuje Smolík fakt, že subkultura punk byla charakteristická projevem snahy městské dělnické a studentské mládeže o autenticitu a přirozenost ve svém cítění a projevu. Tato snaha se pak projevila v hudebním vyjádření vlastních idejí a těžkostí a samozřejmě hlavně jako alternativa k mainstreamové kultuře. (Smolík, 2010 : 171)

Mládež v různých situacích, kdy cítí potřebu protestu, sahá k punkové hudbě kvůli její razantnosti ve sdělení a energii, která dodá protestu patřičnou sílu. V punkových textech se objevuje protest proti různým institutům a fenoménům, jež ovlivňují život mladých lidí. Škála protestů se pohybuje od pubertálních, proti rodičům a škole, což je v rockové hudbě vděčné téma, až po názorově vyhraněné politické postoje. Skrze punkovou hudbu se otevřeně postavili proti komunistickému režimu na Kubě punkrockoví *Porno Para Ricardo*. Texty svých písní, ve kterých kritizují kubánský establishment a jeho vedoucí představitele, si vysloužili perzekuce a frontman **Gorki Aquila** byl v roce 2008 zatčen a vězněn za „příliš hlasitou hudbu“. (srov. Reflex 18/2009) Webové stránky www.pornopararicardo.com jsou dodnes blokovány.

Další, mediálně známý protest proti režimu končící vězněním, je příběh ruské kontroverzní feministické skupiny *Pussy Riot*. Krom klasických feministických témat se skupina veřejnými nelegálními vystoupeními vyhradila proti režimu prezidenta Putina. Tři členky souboru byly následně uvězněny, což spustilo mezi umělci vlnu protestů po celém světě. Protesty *Pussy Riot* byly skoro vždy za hranicemi obecného vkusu a vyvolaly samozřejmě i reakce podporující perzekuce proti členkám skupiny.

Kvůli performanci v pravoslavném chrámu moskevské katedrály Krista Spasitele, nevyšel původní záměr protestu proti prezidentu Putinovi. Skupina zde, bez ohledu na věřící, svůj protest pojala tak, že naprosto zapadl v pohoršení nad urážkou věřících a víry. (srov. *Pussy Riot: punková modlitba*, [film] 2013)

Jako další velké protestanty ze světové scény jistě musím zmínit americkou skupinu **Dead Kennedys**, která byla aktivní v politickém dění (více kapitola Subžánry stylu), nebo hardcore-punkovou skupinu z Los Angeles **Ignite**, která aktivně podporuje organizaci **Earth First**, zasazující se o ochranu životního prostředí, nebo **Sea Shepherd**, která protestuje a bojuje proti ilegálním praktikám při lovu a těžbě surovin v oceánech. (srov. Sciarretto, 2012, dostupné na www.igniteband.com)

Punková scéna u nás za minulého režimu měla vždy blízko k protestům a punkeři byli pronásledováni a šikanováni tehdejším SNB (viz kapitola punk v ČR a ČSSR). V současné době punkeři u nás protestují hlavně proti globalizaci, týrání zvířat, rasismu. Protesty jsou většinou spojeny s aktivitami organizací, jako jsou časopis **A-kontra**, **Antifa**, **Good Night White Pride** a jiné. Mohu jmenovat například nedávnou sérii několika akcí **Weekend Of Music And Protest**. Akce krom koncertů nabídla přednášku na téma „*Den boje za demokracii a svobodu, ale pro koho?*“ pořádanou **A-kontra** nebo „*Karneval proti útlaku*“, kde formou karnevalu a happeningu účastníci protestovali proti xenofobii a fašismu v české společnosti. (srov. www.periferia.cz/clanky/weekend-of-music-and-protest-71/)

Antifašistická organizace **Antifa** pořádala pravidelnou prvomájovou demonstraci **MayDay festival**, kde krom divadelních představení, přednášek promítání filmů s politickou tematikou hrály krom jiných stylů i punkové kapely. (srov. www.antifa.cz/maydayfest)

2.3 Vliv na punkovou tvorbu a inspirace punkem

Přejímání jiných, hlavně šokujících, kulturních fenoménů jako inspirace pro texty či obaly hudebních nosičů můžeme pozorovat napříč celou scénou. Pro příklad slavný cenzurovaný plakát vložený do LP *Frankenchrist* skupiny **Dead Kennedys** od avantgardního malíře H. R. Giger z roku 1985, nebo celokariénní image britských

The Addicts inspirovaná filmem *Mechanický pomeranč* (*A clockwork orange*, [film] 1971) od režiséra Stanleyeho Kubricka. Slavný hit od *The Ramones* „*Pet Cemetary*“ napsal **Dee Dee Ramone** po té, co skupina dostala k přečtení stejnojmenný román od spisovatele a krále hororu Stephena Kinga.

Dalším klasickým uskupením, které svou tvorbu vzájemně inspiruje se světem hororu a béčkových filmů jsou američtí *The Misfits*. Je známá jejich vzájemná inspirace s italským mistrem béčkových hororů J. Romerem. Skrytý vliv punkového stylu tvorby je možno vypátrat v tvorbě mnoha umělců z různých směrů od literatury přes film až k takovým spektakulárním událostem, jako byl ceremoniál olympijských her v Londýně v roce 2012. Dokonce i fráze „udělat něco punkově“ zlidověla a používá se kdykoli je třeba pojmenovat netradiční přístup proti běžnému, zažitému praktikování. Krásným důkazem tohoto tvrzení je loňská (2014) výstava „*Punk v české architektuře*“ netradičních architektonických projektů ve Fragnerově galerii v Praze. Kurátoři výstavy Dan Merta, Jakub Fišer a Filip Šenk doslova hovoří o punkovém pohledu na současnou i historickou architekturu.

Britský dokumentarista *Don Lets* ve filmu *Punk: Attitude* (USA/GB, 2005) se snaží, jak tvrdí v rozhovoru s A. Švamberkem, dokázat existence punku ještě před vznikem hnutí: „*Surrealismus je vlastně punk. Marcel Duchamp⁹ a jeho obrácený pisoár je punk. A bez kytar. Je důležité, aby lidé rozuměli, že přístup je důležitější než spínací špendlíky. Já si dokonce myslím, že svět už další muzikanty nepotřebuje.... George Clinton¹⁰, The Clash i ostatní kapely z Punk: Attitude jsou propojení. Všichni mají punkový přístup.*“ (Švamberk, 2011: 54-55)

---

⁹ Francouzský výtvarník a šachista, 1887-1968.

¹⁰ Zásadní postava afroamerické hudební scény.

3. Historie a vývoj punku

Vznik punku se datuje nezávisle na sobě v sedmdesátých letech ve Velké Británii a ve Spojených státech amerických. Americká i britská scéna byly vždy odlišné, ale měly zásadní vliv jak samy na sebe, tak hlavně na zbytek celého světa. Podobné silné vlivy na vývoj rockové hudby měly ostatně scény obou zemí i v jiných hudebních žánrech¹¹.

Josef Smolík zajímavě chronologicky dělí vývoj punku do tří časových období:

1. **protopunkové období**, polovina šedesátých let-1967/1977 (USA, Velká Británie)
2. **klasické punkové období**, 1977-1984/1985 (rozšíření do některých východoevropských zemí)
3. **postpunkové období**, 1985-současnost- vznik hardcoru na jedné straně a totální komercializace na straně druhé. (Smolík, 2010 : 171)

ad1) Za kořeny a inspiraci v **protopunkovém období** krom klasických glamrockových skupin jako byly *The Who*, *Kinks*, *Yardbirds*, *Small Faces* můžeme pozorovat i vliv prokletých básníků Rimbauda, Verlaina hlavně pak Baudelaira, písničkářů typu Boba Dyllana, nebo beatnickou básnickou generací. Zde můžeme pozorovat rozdíl mezi britskou a americkou scénou. Zatímco americký punk byl spíše intelektuální výpovědí jedince, britský byl v první řadě odpovědí dělnické mládeže na „tchacherovské sociální klima“. (srov. Hrabalík, 1998)

ad2) **Klasické punkové období** je ve znamení energické hudby s rock'n'rollovým základem. V Británii ovlivněno silnou nezaměstnaností mládeže, v USA si zakládá na intelektuálním a provokativním směru v rámci umělecké scény. To se také odráží ve vlastní hudební podobě. Britský směr je syrovou výpovědí života na ulici bez budoucnosti, zatímco americký je více individualisticky zaměřen. Mezi největší představitelé britské scény patří *Sex Pistols*, *The Clash*, *UK Subs*, *Buzzcocks*, *The Damned*. V USA mezi klasické punkové skupiny jistě patří *The Ramones*, *Patti Smith*, *Black Flag*, *Dead Kennedys*, *Minor Threat*.(srov. Punk: Attitude, [film] 2005)

O nástupu punku v České republice, tedy v Československé socialistické republice píše v samostatné kapitole.

---

¹¹ Například silná metalová New Wave of British Heavy Metal a počátky amerického thrash metalu na začátku osmdesátých let, které razantně ovlivnily světovou metalovou scénu.

ad3) **Postpunkové období** je velmi bohaté na subžánry, které vývojem vznikly a vznikají dosud. O subžánrech se zmiňují v samostatné kapitole, kde popisují Smolíkem zmíněný **hardcore** a v subkultuře **neopunk** i zástupce, citují Smolíka „*totální komercializace*“ stylu po roce 1985. (Smolík, 2010 : 171)

3.1 Vývoj punku ve Velké Británii

Zásadní rozkvět a vliv na celou společnost začal punk ve Velké Británii. Jak tvrdí **Hillary Binder**, bubenice americké skupiny **Sabot**, která se usídlila v devadesátých letech v jihočeském Táboře: „*Patti Smith může být považována za prvního punkera, teprve to, že tento sound a vzhled přijali punkeři ve Spojeném království, změnilo historii.*“ (Švamberk, 2011 : 5) Sedmdesátá léta ve Spojeném království byla jak v hudbě, tak v sociálním prostředí, plna frustrace a nespokojenosti. Nezaměstnaná mládež, často dělnického původu, bez perspektivy dospívala v tvrdě kapitalistickém prostředí konzervativní labouristické společnosti. Artrockové formace neposkytovaly ve své tvorbě adekvátní odpověď na každodenní problémy a realitou života britské mládeže se tolik nezaobíraly. Nějaká odezva tedy logicky musela přijít. Mládež ji našla v hlasité, jednoduché tří, maximálně čtyřakordové hudbě, podpořené texty a vizáží muzikantů, které jasně naznačovaly, co si o konzervativní hudební scéně myslí. V polovině sedmdesátých let minulého století se u mladých Britů začala objevovat znechucenost art-rockovými velikány a doznívajícím hippie scénou. „*Myslím, že pozitivní vliv punku byl v tom, že vrátil hudbu opět k jednoduchosti.*“ (Joe Strumer in Švamberk, 2011 : 42) K tomu se přidala frustrace z nejisté budoucnosti vyvolaná tvrdou sociální politikou tehdejší vlády v čele s punkery nenáviděnou předsedkyní Margaret Thacherovou. Bubeník **The Damned Rat Scabies** komentuje: „*Britská vláda ale punk používala jako nepřítele, který umožňoval Margaret Thacherové posílit policii. Punk poskytl Británii něco, co ji mělo znepokojovat.*“ (Švamberk, 2011 : 32) Hudební počátečního období se nazývá **klasický punk** nebo také **styl 77**.

Neopomenutelnou, ale velmi kontroverzní byla zásadní skupina **Sex Pistols**. Historie nám však napoví, že pro celosvětový úspěch byl důležitější její manager a majitel butiku s obnošenou konfekcí **Malcolm McLaren**. Skupinu poskládal ze čtyř teenagerů, kteří dokonale zapadli do jeho představ o rebelech. **Charlie Harper**,

zpěvák jiné legendární skupiny té doby **UK Subs**, v rozhovoru s Alexem Švamberkem (Švamberk, 2011 : 11) komentuje image kapely: „*Mohl bych ti ukázat lidi, které to okopíroval, od nichž si to vzal.*“ Nicméně jsou zpěvák **Johny „Rotten“ Lydon**, basista **Glen Matlock**, bubeník **Paul Cock** a kytarista **Steve Jones** neodmyslitelně zapsáni v dějinách rockové hudby jako jedni ze zakladatelů punkového hnutí. Jejich krátká a nepřilíš plodná hudební kariéra začala v roce 1975 koncertem na umělecké škole St. Martin's. Koncentrace obrovské energie do krátkých, ale úderných skladeb, brzy našla skupině oddané posluchače. Mládež po celém Londýně, posléze celé Británii, našla cestu k uvolnění frustrace a nevybouřené energie. Brzy se začaly objevovat další skupiny podobného ražení a první festival punkové kultury v klubu 100 v září šestasedmdesátého roku minulého století odstartoval hudební revoluci. Gramofirmy zaregistrovaly obrovský zájem fanoušků a první singl **Sex Pistols** provokativním názvem „*Anarchy in the UK*“ se stal kultovní sběratelskou raritou. Jeho vydání provázelo po celé Velké Británii od počátku mnoho negativních ohlasů a zákazů. Vydavatelská firma EMI se zalekla a se skupinou rozvázala kontrakt. Basista **Glen Matlock** je záhy vyměněn za nechvalně proslaveného výtržníka **Sida Viciouse**. Kvalitou basové hry se Matlockovi rovnat zdaleka nemohl, ale rozhodně ho předčil v image drsného punkera, což se výborně hodilo do obchodní strategie manažera McLarena. Po měnění gramofirem konečně skupina zakotví a u firmy **Virgin** vydává v roce 1977 dlouhohrající desku „*Nevermind the Bollock*“, která se okamžitě stává bestsellerem. Následuje turné, excesy, zákazy, drogové eskapády, které končí obviněním Viciouse z vraždy jeho milenky, striptérky Nancy Spungen. **Vicious** je zatčen, obviněn a posléze vyplacen McLarenem a na kauci propuštěn. Vicious se na svobodě předává kombinací několika drog a umírá. Celá tragédie je nevyřešena a stává se námětem pro celovečerní film *Sid and Nancy* (Velká Británie / USA, 1986). Zbytek skupiny se rozpadá, Johny Lydon zakládá alternativní rockovou formaci **P.I.L.**, se kterou je aktivní dodnes, viz. loňské úspěšné vystoupení na tuzemském multižánrovém festivalu Collours of Ostrava. (srov. www.sexpistolsofficial.com/bio/)

Sex Pistols jsou bráni jako zakladatelé punku. Jejich největší přínos, který za svou krátkou kariérou stihli, je v příkladu mnoha mladým lidem, že k založení úspěšné hudební skupiny není třeba dokonalá instrumentální zručnost a podbízivost mainstreamové kultuře nebo konzumním hudebním vydavatelstvím.

Současníci *Sex Pistols* a pro mnoho fans důležitější kapelou byli *The Clash*. Po dobu existence kapely v letech 1976 až 1986 vydali *The Clash* šest dlouhohrajících desek, z nichž album „*London Calling*“ z roku 1979 vyhodnotil prestižní hudební časopis Rolling Stone za nejlepší album osmdesátých let. K nejdůležitější sestavě kolem zpěváků a kytaristů **Joe Strumera** a **Micka Jonese** patřil bubeník **Topper Headon** a baskytarista a zpěvák **Paul Simonon**. *The Clash* byli velkými experimentátory a punkovou hudbu obohacovali o fúze s reggae, dubem, tradičním rock'n'rollem a nebáli se ani použití syntezátorů. Postupným tlakem gramofirmy CBS skupina upouští od punkové dravosti a sází více na melodie a čistý zvuk ve snaze oslovit i širší veřejnost. Po turné s rockovými velikány *The Who* začali na skupinu dopadat personální problémy a po vydání alba „*Cut the crap*“ se *The Clash* rozpadají. (srov. Gilbert, 2007)

Dalšími současníky klasického období byli *The Damned*, kteří se považují za zakladatele *Gothic rocku*, nebo *UK Subs*, kteří hrají dodnes a jsou velmi častými hosty na českých hudebních punkových akcích.

Začátkem osmdesátých let minulého století začali někteří hudební fanoušci a muzikanti pociťovat nespokojenost s hudebním směřováním klasických punkových skupin. *The Damned* nebo *Siouxie & The Banshees* se posunuli ke Gothic rocku, *Billy Idol* po rozpadu *The Chelsea* a *Generation X* dal na sólovou kariéru rockového zpěváka a *The Clash* začali experimentovat se syntetizátory a jamajskou hudbou. V tomto vývoji postrádali skalní punkeři, hlavně ti z dělnické mládeže, původní tvrdost, názorovou nesmlouvavost, která se díky nátlaku producentů a touze po větším komerčním úspěchu z tvorby začala vytrácet. Výsledkem toho byl zrod subžánru punku, který se nazývá *Oi!*, neboli *street punk*. Podrobně se rozepisují o *street punku* v kapitole subžánry.

Část fanoušků se pokusila v tvrdosti a textové angažovanosti pokusit zajít ještě dál. Odpoutání se od *Oi!* a stále častější inspirace metalem, dala vzniknout stylu, nazvaném *UK82*, který je populární dodnes. Hudebně je styl velmi podobný ranému americkému *hardcore*, založený na metalovém riffování a dobře ozvučených bicích. Mezi zástupce *UK82* patří *The Exploited*, *Discharge*, *GBH*, *Varukers*, *Broken Bones* a mnoho dalších nejen britských skupin.

Nejpopulárnější zástupce **UK82**, a možná punku vůbec, jsou skotští **The Exploited**. Skupina byla založena v roce 1980 a zpočátku hrála styl **Oi!**, posléze se díky tvrdším kytarám přetransformovala v **hardcore punk** v Británii **UK82**. V textech můžeme pozorovat jistou názorovou nejednotu, skupina se jednou zabývá anarchizmem, podruhé vlastenectvím a odporem vůči imigrantům. **The Exploited** vydali dosud osm dlouhohrajících desek, na kterých se stylově posunuli od **punku UK82**, až k metalu. Poslední z nich, „*Fuck the System*“ z roku 2003, můžeme označit stylově už za thrash metalové album.(srov. Glasper, 2010 : 457-462)

3.2 Punk v ČSSR a ČR

Punk v českých zemích objevil koncem sedmdesátých let a byl ihned brán nejen jako hudební odnož rocku, ale jako společenské hnutí. „*Punk byl chápán jako vlaštovka a nejzřetelnější reprezentant občanské společnosti. V postkonsolidačním období po událostech konce šedesátých let šlo o další vážnější pokus praktikování nezávislé společenské aktivity, kterému se podařilo vážně rozhoupat komplex pojmenovaný jako „úspěchy socialistické kulturní revoluce“. Současně se mu podařilo ukázat cestu, kterou bylo možno ze zničujícího vlivu tohoto komplexu uniknout. Starším generacím se snad podařilo ubránit se socialismu, nová generace, reprezentovaná členy hnutí punk a nové vlny, však byla první, které se socialismus nedotkl vůbec.(!) Ve skutečnosti nikdy nežila v socialistické ideologii. Svět, v němž žila, se snažila pojmenovat sama, vytvořila a osvojila si nové kulturní kódy. S punkem a šířeji i novou vlnou bylo dokázáno, že nezávislý společenský život je možný.*“ (Svítek, 1991 : 119)

Komunistický režim nejprve **punk** označil za „výraz deziluze západní mládeže z kapitalismu“, přesto brzy začal konat proti fanouškům i hudebníkům patřičná opatření. Krom represí a zákazů činnosti hudebních punkových skupin, Státní Bezpečnost vedla monitoring punkerů a obviňovala některé z prvních z propagace fašismu. D. M. mi v rozhovoru řekl: „*Oni nás třeba sebrali v hospodě, nebo na nádraží, vyvezli nás za město, sem tam někomu dali přes hubu. Velkýho Sida¹² jednou zbili tak, že z toho má dodneška křivej nos*“. Protest, který k punku neodmyslitelně patří, tak směřoval zcela logicky proti komunistickému režimu. V roce 1989 někteří punkeři

---

¹² Sid byla častá přezdívka českých punkerů, podle baskytaristy Sex Pistols Sida Viciouse.

otevřeně a aktivně proti režimu vystoupili a zúčastňovali se demonstrací. (srov. Smolík, 2011 : 187)

Punk zasáhl mladou generaci a na politické zřízení nebral ohledy. Zajímavé je, že první informace a vizuální inspirace se k české mládeži dostávaly skrze komerční časopisy, hlavně německé produkce. Komerce, tolik nenáviděná punkovou mládeží, tedy opět punku pomohla a tentokrát přes hranice železné opony do totalitního Československa. Vizáž měla za úkol provokovat jak „měšťáky“, establishment, ale i rodiče a blízké okolí. Výroba oblečení a punkových propriet měla ryze rukodělný charakter, jak vzpomíná Petr „Sid“ Hošek, zpěvák *Plexis*: „*Prostě trička jsme si tiskli autosprejema, vlasy si barvili autolakama a prostě já nevím. Barvilo se všechno, já nevím, barvily se džíny, barvily se saka, kdo sehnal nějakou motorkářskou bundu, tak to byl jako king, že ji. Protože jinak to nešlo, to bylo jako z koženky a to mělo životnost čtyři měsíce...ale zase to bylo dobrý v tom, že co kus to originál. Že prostě nešel ten člověk do obchodu a nemělo deset lidí stejnou bundu, že to bylo docela barevný a docela to šokovalo.*“ (ÚSD, COH, sbírka *Rozhovory*. Rozhovor s Petrem „Sidem“ Hoškem vedl Miroslav Vaněk, Praha 2008.)

Inspirace k těmto módním uměleckým prezentacím pocházela nejen od vzorů ze zahraničních punkových hudebních skupin, ale i z hororových, sci-fi a komiksových děl. Účesy krom tradičního „číra“ mohly naplno představovat bohatou fantazii jejich tvůrců. Laky kolikrát nahradila cukrová voda. Obnošená saka se zdobila spínacími špendlíky a kovovými úchyty ze sedaček autobusů, což rozhodně nebylo po chuti zaměstnancům ČSAD. Komunikace s okolním světem takto nonverbálně naznačovala postoj a příslušnost k subkultuře punk.

Revoluci, kterou v hudební orientaci tehdejších fanoušků, způsobilo objevení punkových kapel, demonstruje rozhovor s Petrem Růžičkou, zakladatelem teplických *FPB*: „*Já jsem si říkal páni bozi, to je muzika! Snad hned druhý den jsem se rozjel do Prahy na burzu shánět punk. Postupně jsem na burze prodal všechny Rolling Stones, Purply, Sabbathy, Genesis a takový kapely, co byly ještě v kurzu. Koukali na mně jako na magora, že to prodávám. Prodal jsem všechno a koupil si jeden punkovej výběr. A říkám si, z toho materiálu uděláme kapelu.*“ (Vaněk, 2001)

Jednou z prvních hudebních punkových skupin v ČSSR byli výše zmínění teplotičtí **FPB**. Skupina byla založena nadšencem Petrem Růžičkou, který se ujal managementu skupiny a díky němu i za totalitního režimu hodně koncertovala. „*Kluci, máte krátký vlasy, tak to je dobrý. Neslyšeli nás, nevěděli, o čem hrajem a zpíváme.*“ vzpomíná v dokumentu Bigbeat České televize Růžička. Přesto se skupina brzy dostává do problému se státní mocí a po punkovém minifestivalu ve Staré Lysé přichází zákaz činnosti. Po skupině zbyly demonahrávky a některé skladby vyšly na kompilacích¹³. (srov. Big Beat,[dokument Čt.] 1998)

Další ze zásadních předlistopadových kapel a tím pádem průkopníků žánru u nás bylo jihlavské trio bratří Štěpánů nazvané **Hrdinové nové fronty**. Pro kapelu se brzy začala používat zkratka **HNF** se zajímavým logem inspirovaným logem amerických **Dead Kennedys**, které kapela označovala za své vzory. První nahrávkou, která se šířila na kazetách českým undergroundem, bylo demo z roku 1986 „*Válka*“. Nahrávka byla charakteristická svými realistickými texty, které oproti svým současníkům, recesistům **Visací Zámek**, nebo poezií inspirovanými **FPB** šly až hranu vulgarity.

„*Vypíchlí jsme svoje oči a čekali s důvěrou. A někdo nám, někdo nám, někdo do nich nachcal. Stísněná doba, prašivej vzduch, co asi znamená šílenej puch? To svět se posral!*“ (HNF, „*To svět se posral*“, 1986)

Z textu je jasné, že podobná ryzí kritika společnosti nemohla u tehdejší komunistické hudební veřejnosti čekat na nějaké kladné ohlasy, přesto se po boku výše uvedených **FPB** zúčastnili oficiálního Rockfestu v pražském Paláci kultury. V ortodoxní punkové scéně se kapele dostalo nepochopení kvůli rozhovoru v tehdejší Mladé Frontě a kritice se nevyhnulo ani opětovné vystoupení na svazáckém Rockfestu. O své odlišnosti od ostatních kapel tehdejší scény Petr Štěpán pronesl: „*My si prostě s téma lidma neměli co říct, byli jsme jinde. Nebavilo nás něco vypít a rozbít... Hudbu jakožto umění jsme chápali poněkud jinak. Jako věc, která má člověku něco dát, myšleno spíš ve sféře duchovní a ne jako boha pustou zábavu.*“ Kapela ještě vydala dema **Obyčejní hrdinové**, **Hororový věk** a **Dům na demolici** a plynulým přerodem u nás snad první gothicrockovou formaci **XII. Století**, ukončila koncertem v Ostravě svou

---

¹³Kompilace, nebo též samplery, jsou nahrávky, na nichž se podílí více umělců. FPB vydali písně na kompilacích *Razie* (1987) a *Hrubý punkový hlásk*a (1987, vydala Ukrotnost)

existenci. Dokladem o oblibě *HNF* je vydání tvorby kapely na oficiálních nosičích v roce 2008 u firmy Monitor/EMI. (srov. Rock&Pop, listopad 2014)

Mezi zásadní punkové skupiny české scény, které vydržely aktivně fungovat do současné doby, patří *Visací Zámek*. Na „*Visáčích*“ je zajímavé, že od roku založení 1982 hrají ve stejné sestavě. Skupina vydala oficiální nahrávku až po roce 1989. Od té doby nahrála deset studiových alb a je autorem několika evergreenů. Velké hity *Visacího Zámku* jsou *Traktor*, *Padesát* a *Známka punku*. Textově se po roce 1990 vzdálili od anarchizmu a dnes satiricky komentují současný veřejný život v ČR, vrcholné představitelé nevyjímaje.

Další představitelé punku „staré školy“, tedy skupiny, jenž mají počátek před rokem 1989 jsou příbramští *E!E*, *Šanov*, *SPS*, plzeňská *Znouzecnost* nebo v pořádání koncertů a festivalů hradecko královští *NVÚ*. Pražskou scénu zastupují dodnes *Plexis*. Server www.punk.cz eviduje v roce 2013 kolem šesti set známých i méně známých hudebních skupin z Čech a ze Slovenska, které se na různých úrovních punkem zabývají.

Po roce 1989 s uvolněním režimu se situace na scéně značně změnila a skupiny mohly vznikat a vystupovat bez jakéhokoli svolení kulturních komisí. Začala se objevovat hudební uskupení inspirovaná *hardcorem* a zmíněnými tvrdšími styly *UK82*, který se později začal označovat názvem *D-beat*.

Hardcore inspirovaný skupinami z americké scény hrála u nás v devadesátých letech pražská skupina *Kritická Situace*. Skupina se brzy oprostila od punkových začátků a v roce 1993 vydala eponymní LP na *Day After records*. Textově byla *Kritická Situace* velmi antimilitantní a sociálně kritická. Po vydání singlu „*Forgiveness*“ v roce 1996 taktéž na *Day After records* končí činnost. **Robert Vlček**, kytarista a zpěvák, této mezi fanoušky dodnes uznávané skupiny, je významným pořadatelem *hardcore punk* koncertů. Díky jeho pořadatelské činnosti koncertovala taková jména světové *hardcore* scény jako jsou *Slapshot*, *Ignite*, *Madball*, *Agnostic Front*, *Refused* a další. (srov. Fido, Černík, 2013)

Dalšími významnými zástupci *hardcore* v České republice jsou *Insania* z Brna. Skupina, založená před rokem 1989 po zákazu činnosti od tehdejší Státní Bezpečnosti, chvíli používala krycí název *Skimmed*, dosáhla i úspěchu v zahraničí. Koncertovala

například s *Voivod*, *NoMeansNo*, nebo *Killing Joke*. V roce 2008 dokonce získává cenu kritiků Anděl. Skupina dosud vydala deset alb vydavatelství Malarie a RedBlack.

Mezi další minulé i aktivní zástupce *hardcore* u nás patří *Zelení Kanibalové*, *Clean Slate*, *Rabies*, *Lahar*, *Gride*, *Hanba* a další.

4. Subžánry stylu punk

V této kapitole shrnu nejdůležitější subžánry, které se v punkovém hudebním stylu od jeho počátku objevily. **Punk** je v současné době rozmanité hudební odvětví, které se neustále rozvíjí. Fúzí s jinými hudebními styly, nebo jenom obsahovou stránkou textů se tak od sebe odlišují a tvoří scénu zajímavou a pestrou. Domnívám se, že bez popsání jednotlivých subžánrů nejde punkovou subkulturu dostatečně poznat a uvádím doporučené hudební nosiče, které daný subžánr reprezentují.

4.1 Street punk, real punk neboli Oi!

Psát o **Oi!** a skinheads v souvislosti se subkulturou **punk** je nevyhnutelné. Skinheads mají pověst rasistických násilníků a sympatizantů s nacizmem. Skutečnost je složitější. Původ hnutí skinheads sahá ke konci šedesátých let do Velké Británie a je spojen s vlnou přistěhovalců z Jamajky. Sympatie části členů hnutí s pravicovou ideologií a fašizmem se datuje až od poloviny osmdesátých let a její stoupenci jsou „černými ovce“ **Oi!** dodnes. V druhé polovině sedmdesátých let se v punku začalo projevat znechucení nad komerčním úspěchem původních punkových skupin **Sex Pistols**, **Stranglers** či **The Clash** a nová generace skupin, jako byly **Cockney Reject**, **Sham 69** nebo **Cock Sparrer** se vracela ke kořenům. Hodně fanoušků původních punk skupin vyčítá punkovým hvězdám zradu ideálů a na protest se vrací ke staré image skinheads. Některé skupiny přejímají i vliv jamajského **ska** a **reggae**, což vede k zajímavým hudebním fúzím. Hlavní představitelé stylu vydávali nahrávky u labelu **2 tone Sound**. (srov. Smolík, 2010 : 134).

Skupiny jako **The Business**, **Blitz**, **Angelic Upstarts**, se zásadně distancovaly od rasistických projevů ve skinheadské subkultuře a založily projekt **Rock Against Racism**. Tímto postojem vyjádřily odpor vůči vzrůstající oblibě nacionalistické organizace National Front (Národní fronta). Nacionalistické a rasistické projevy v hnutí pramenily z nezaměstnanosti, rostoucího přistěhovalectví. Téma rostoucího rasismu mezi punkovou britskou mládeží inspirovala i filmové tvůrce. Proměna fanouška **reggae** a **Oi!** v rasistu je pěkně ztvárněna ve filmu *This is England* (2006). Prozření rasistického skina zase ve filmu *American history X* (česky Kult hákového kříže, 1998).

Politické napětí mezi příslušníky nacionalisticky laděné rasistické Národní fronty a levicově orientovanými příslušníky hnutí vyvolávalo neustálé potyčky a násilí na punkových koncertech. Pověst skinheadů jako rasistických násilníků však vyvolává nenávisť mezi punkery a skinheady na dlouhou dobu. Alex Švamberg popisuje nelehkou situaci kolem hnutí takto „*Sláva scény ale netrvala dlouho a zůstala po ní hořká pachut', která Oi! nadlouho diskriminovala. Koncerty provázely bitky mezi skiny a punkery často iniciované fotbalovými výtržníky. Také se u nich scházely příznivci ultrapravice. Střety vyvrcholily 4. Července 1981 v Southhallu kde hráli 4 skins, Bussiness, Last Resort, za nimiž se táhly davy holohlavých fanoušků. Čtvrť, kde žilo mnoho přistěhovalců z Indie a Pakistánu, popsali rasistickými hesly. Když se začalo hrát, někdo hodil do klubu Molotovův koktejl.*“ (Švamberg, 2011 : 185)

Oi! a *skinheads* byli vždy mimo Velkou Británii vnímáni jako rasisti a nepřátelé punku. Teprve prolomení železné opony, větší informovanost o scéně rehabilitovali *Oi!* i u našich punkerů. Na festivalech se vedle punkových kapel začali objevovat i klasici *Oi!*, jako *Last Resort* (Antifest¹⁴, 2002). Začalo se objevovat heslo „*kids are united*“ nebo „*skins and punx together*“ na oblečení punkerů i skinů (jedná se samozřejmě o skinheady antirasisticky zaměřené). Pořadatel festivalu *Antifest* a zpěvák kapely *NVÚ Štěpán Málek* změnu názoru komentoval: „*Po revoluci, když se v tom smočil Orlík¹⁵, se tady vytvořil názor, že všichni skinheadi musí být rasisti a trochu víc doprava. Pak tu ale šel punk do prdele kvůli drogám a chlastu. Když jsme začínali dělat festáky v Trutnově, tak Oi ozdravilo rozkládající se punkovou scénu. Objevily se mladý kapely a my se spoustou ojařů rozuměli víc než s vypitýma punkovýma kebulama, i když jsme za mlada hráli: skinhead je zlej, skinhead je zlej a blbej.*“ (Švamberg, 2011 : 187)

Oi!, *street punk* je hudba melodická na jednoduchém základě, příliš neexperimentující. V textech se opěvuje hrdost na příslušnost k dělnické třídě, láska k pivu, netolerance k užívání drog. Jasným poznávacím znamením je obdiv mužnosti a bojovnosti. Kriticky můžeme zhodnotit, že styl *Oi!* není náročný na intelektuální úroveň posluchače a ani o to neusiluje. U nás bývá *Oi!* oblíbenou hudbou fotbalových

---

¹⁴ Punkový festival pořádaný ve Svojsčicích v letech 1995 až 2007

¹⁵ Orlík kontroverzní hudební skupina herců Daniela Landy a Davida Matáska na přelomu 80. let 20. Století vydala dvě řadová alba u Monitor records, zásadně se podílela na rozmachu nacionalistických skinheads tvz. „kališníci“

fanoušků. Nejznámější české **Oi!** kapely jsou **Pilzner Oiquell**, **Operace Artaban**, **Protest**, **Riot** aj.

Doporučená alba:

- Cockney Rejects: *Power & Glory*, EMI, 1981
- Blitz: *Voice of a Generation*, No future records, 1982
- Last Resort: *Resurrection*, Captain Oi records, 1985
- 4 skins: *A fistfull of...4 skins*, Syndicate records, 1983

4.2 Anarchopunk

Hudebně je **anarchopunk** velmi syrová hudba, jinde nazývaná **crust**, často s výraznou naboostrovanou¹⁶ basovou kytarou. Melodie spíše v pozadí, důraz nebývá kladen na rychlost skladeb, ale na syrovost často hraničící s disharmonií. Pro umělce je důležitý DIY přístup, nebo vydávání hudby na labelech, která považují za nekomerční. Za nejznámější zahraniční zástupce můžeme označit **Crass**, **Conflict**, **Subhumans**, **Amibex**, nebo polští **Wlachoty**. U nás se **anarchopunku** věnují například **Spots**, **Doživotní Posedlost**, nebo pražští **Kripplecorps**. Na webových stránkách www.Anarcho-punk.net je možné stahovat kolem tří tisíc nahrávek kapel z celého světa, které se ve svých textech zabývají anarchizmem. Jak název napovídá, hlásí se k anarchistickým názorům a aktivnímu antifašizmu.

Anarchopunkeri se aktivně podílejí na všem, co nějak bojuje proti státnímu systému a kapitalizmu. Velmi aktivní jsou v propagaci tzv. **squattingu**, což je reakce na nedostatečnou městskou bytovou politiku obsazováním opuštěných a chátrajících objektů. Zde pak krom bydlení vytvářejí kulturní centra, pořádají koncerty a happeniny.

Doporučená alba:

- Crass: *Yes Sirr I Will*, Crass records, 1983

---

¹⁶ Booster je oblíbený kytarový efekt. Zesílí tón kytary a dodá mu křáplavý charakteristický zvuk.

- Conflict: *Its Time to See Who's Who*, Morthahate records, 1983
- Chumbawamba: *English Rebel Songs*, Agit pro, 1988

4.3 Hardcore punk

Termín hardcore punk lze doslova přeložit jako tvrdé jádro punku. Hudebně se jedná o rychlejší, tvrdší, leckdy až metalově znějící styl. Mezi první průkopníky tohoto punkového podstylu můžeme směle zařadit jednu z nejvýznamnějších punkových skupin všech dob. Jedná se o kalifornskou legendu **Dead Kennedys**. Skupina už svým názvem jasně sdělila, že politická témata jí nejsou cizí. Texty směřovala hlavně proti rasismu a fašismu a kritizovala „americký sen“. Politicky velmi aktivní zpěvák skupiny **Jello Biafra** dokonce v roce 1979 kandidoval na starostu San Franciska a skončil na čtvrtém místě. Dalším významným počinem pro scénu bylo založení nahrávací společnosti **Alternative Tentacles**. Během jejího fungování zde vydali hudební nosiče taková jména nezávislé scény, jako jsou **Subhumans**, **DOA**, **Neurosis**, **Sixteen Horsepower**, **Ratos de Porao** a další. (srov. Lindaur, 2012 : 103-109)

Dead Kennedys se rozpadli v roce 1987 po vydání pěti LP. K ukončení činnosti přispěl soudní spor mezi skupinou a manželkami amerických senátorů kvůli použití obrazu „*Penis Landscape*“ H. R. Giggera. Obvinění na základě škodlivého působení na mládež **Jello Biafra** vyhrává díky odvolání se na První Dodatek americké ústavy- právo na svobodu projevu. V roce 2001 se zbytek skupiny, kytarista **East Ray Bay Valium**, baskytarista **Klaus Fluoride** a bubeník **D. H. Pelligro** spojili se zpěvákem skupiny **Dr. Know Brandonem Cruzem** a ohlásili comeback. V této sestavě bez Jella Biafry vyjeli na světové turné a v letech 2002 a 2003 hráli v České republice celkem třikrát. Použití jména **Dead Kennedys** se samozřejmě nelíbilo **Jello Biafrov** a zbytek skupiny zažaloval.

Jello Biafra se po rozpadu skupiny zúčastňuje mnoha hudebních projektů. Spolupracuje například: s **DOA** v roce 1989 lp „*Last Scream Of The Missing Neighbours*“, s kanadskými jazz-punkovými **NoMeansNo** v roce 1991 lp „*The Sky Is Falling And I Wont My Mommy*“ s countryovým experimentátorem a kytaristou **Mojo Nixonem** v roce 1994 LP „*Prairie Home Invasion*“, nejnověji pak s **The Melvins** „*Never Breath What You Can See*“ v roce 2004 a rok po té „*Sieg Howdy*“. To vše

samozřejmě na **Alternative Tentacles**. **Biafra** vydává také soubory mluveného slova, ve kterých kritizuje politiku a klišé amerického způsobu života. Za zmínku jistě stojí i spolupráce s frontmanem elektro-industriálních **Ministry** **Alem Jourgensem** projekt **Lard**. (srov. <http://www.periferia.cz/historie/dead-kennedys-22/>)

Jako další významní představitelé amerického punku se zapsali **Black Flag**. Významnou osobností této kapely byl **Henry Rollins**. Tento charismatický zpěvák se dá označit za renesančního člověka. Rollins ve svých projektech **Spoken Words** promlouvá s diváky na aktuální témata. Krom těchto aktivit **Rollins** hraje ve filmech, píše knihy (v českém překladu vyšly již tři: *Blues černého kafe* 2002, *Nejsem tu příliš často* 2005 a *Solipsista* 2002 všechny u nakladatelství Maťa). **Black Flag** krom charakteristického metalového zvuku a nezaměnitelného Rollinsova zpěvu zařazují do svých alb podobně jako **Dead Kennedys** části mluveného slova.

Hardcore vznikl, stejně jako **Oi!**, v reakci na komercializaci a jistou stagnaci punku v 80. letech minulého století ve velkých městech v USA. Můžeme proto odlišit New York (*Agnostic Front*, *Cro-Mags*, *Marphys Law*, *Madball*, *Sick of It All*), Boston (*Minor Threat*, *Slapshot*, *Blood for Blood*) Californskou (*Suicidal Tendencies*, *Ignite*, *Dead Kennedys*) scénu atd. Z počátku scéna dbala na přísný morální kodex odmítající jakoukoli spolupráci s komerčními medii. Lidé aktivní ve scéně zakládali vlastní hudební vydavatelství a dbali na **DIY** styl práce. Lidé pohybující se v **hardcore punk** scéně již nešokují tolik vizáží, oblékají se sportovně. Tento přístup vyvolává i kritiku a nepochopení ze strany samotných punkových fanoušků a některých fanzinů. **Ciko Miko**, zpěvák *Suicidal Tendencies* k tomu v rozhovoru říká: „Člen jedné nejmenované známé punkové kapely o nás řekl: No oni ti kluci nejsou tak špatní, jen kdyby nevypadali tak děsně, kdyby měli číro a koženou bundu. V časopise *Flipside* jsme byli označeni za nejhorší kapelu a největší opruz...“ (Švamberk, 2006 : 146)

Pro původní **hardcore** jsou typické velmi krátké písně, střídání rychlého rytmu s pomalým. V textech se objevuje obhajoba lidských práv, environmentalismus, alternativní způsoby stravování a kritika konzumní společnosti. Později kolem 90. let minulého století se objevují silné vlivy metalové **thrashové**¹⁷ kytary. Začíná se též

---

¹⁷ Thrash metal je subžánr heavy metalu. Thrashový způsob hry na kytaru je založen na rychlých rifech a silně zkresleném tónu.

hovořit o *metal-core* nebo *crossoveru*, hlavně kvůli odlišení od klasického punkového stylu.

Doporučená alba:

- Agnostic Front: *Cause for Alarm*, Combat core rec, 1986
- Black Flag: *Family Man*, SST records, 1984
- Dead Kennedys: *Frankenchrist*, Alternative Tentacles records, 1984
- Madball: *Demonstration My Style*, Roadrunner rec. 1996
- No For An Answer: *A Thought Crusade*. 1988

4.3.1 Straight Edge hardcore

V osmdesátých letech minulého století se v rámci scény objevil fenomén, který zcela změnil uvažování a životní styl uprostřed punkového hnutí. Punk do té doby byl spojen s konzumací alkoholu a drog. „*Speed toho byl součástí, ale v Chaos UK to byl spíše cider.*“ (kytarista Gabba in Švamberk, 2011 : 403)

Skupina z Washington DC *Minor Threat* v textu své písně „*Straight edge*“ (eponymní EP z roku 1981, Dischord records) vybízela k bojkotu alkoholu a drog. Jenom 0:46 min. dlouhá píseň nastartovala hnutí, které zcela změnilo přístup části mladých lidí k trávení času v punkové subkultuře. Rychle se k odkazu přidávaly další skupiny (*System Society Decontrol*, *7 seconds*, *Black Flag* aj.) napříč celou severní Amerikou a posléze celým světem. Zpěvák *Minor Threat* a autor textu **Ian McKay** se později v rozhovoru pro dokument *Edge, the movie* (Germany, 2009) vyjádřil ve smyslu, že píseň měla pouze vyjádřit jeho vlastní vztah k alkoholu a drogám a že o nějaké následovníky mu vůbec nešlo. Situace ale mezi punkovou mládeží byla taková, že myšlenka čistého a pozitivního způsobu zábavy si našla mnoho následovníků. K abstinenci se brzy přidala angažovanost za práva zvířat, která se realizovala ve vegetariánství respektive veganství. Stoupenci *Straight Edge* se od punkové image odlišovali i oblečením. Klasické punkové klišé, jako okované kožené bundy, roztrhané jeansy a hlavně pestrobarevné účesy vystřídala nenápadná móda. Po hudební stránce

ovšem předčil hardcore punkovou klasiku co se extrémnosti týče ve všem. Krátká stopáž, rychlá rytmika přes 120 bpm a nekompromisní angažované texty byly znakem nového hudebního stylu.

Doporučená alba:

- Minor Threat: *In My Eyes*, Dischord records, 1981
- Youth of Today: *Break Down This Walls*, Wishingwell records, 1986
- Judge: *No Apologies*, Lost and found records, 1992
- H2O: *Thicker Than Water*, Epitaph, 1997

4.3.2. Hardline Straight Edge

Postupem času se uvnitř *Straight Edge* v USA začala vytrácet tolerance a objevovaly se ortodoxně laděné skupiny, které požadovaly přímé akce. Takzvané *hardline Straight Edge* hudební skupiny jako například *Vegan Reich*, *Earth Crisis*, *Path of Resistance*, *Raid* nabádaly k útokům na závody kožešnického průmyslu, laboratoře provádějící pokusy na zvířatech. Maskované útoky na narkomany a jiné násilné akce dovedly hnutí až k zařazení policií mezi nebezpečné gangy. Zajímavá je úvaha jednoho dotazovaného člena *Straight Edge*, že jsou na seznamu gangů za to, že dělají to, co jejich rodiče po nich chtějí, nepijí alkohol, neberou drogy a nejsou promiskuitní. (srov. dokument televize National Geographic, Inside Straight Edge, 2008, USA). Tento radikální přístup vyvolal nepochopení mezi prvními propagátory a část z nich se veřejně od hnutí distancovala, například **Ray Capo** (srov. Edge, [film] Germany, 2009) nebo zpěvák hardcore legendy *Strife* (why Rick Rodney escaped straight edge way of life, 2013, [videoklip]www.youtube.com)

Doporučená alba:

- Vegan Reich: *Hardline*. Hardline records 1990 (ep)
- Raid: *Hand of the animals*. Victory records 1995
- Earth Crisis: *Gomora seasons end*. Victory records 1996

- Integrity: *Closure*, Victory records, 2001

4.3.3. Krishna-core

Touha po spiritualitě a nespokojenost s americkým způsobem života orientovala některé umělce z řad punkového hnutí k východním filozofiím a náboženstvím. Byly to hlavně kultovní skupiny *Cro-Mags*, *Shelter*, *108*, *Cause of Alarm*, *Enquirer*. Hlavní postavou celé scény se stal **Ray Cappo**, zpěvák skupin *Youth of Today* a později *Shelter* a *Better Than The Thousand*, dnes učitel jógy. Další aktivní osobností byl zpěvák skupin *Cro-Mags*, dnes *Bloodcot*, **John Joseph**. **J. Joseph** vydal dvě knihy zabývající se historií hard-core punku a zdravým životním stylem. Autobiografii „*The Evolution of a Cromagnon*“ (2007, nakl. Punkhouse, New York) ve které popisuje traumatizující dětství, své bezdomovectví a hlavně postavení se na nohy díky *hardcore punku* a východním filozofiím. Druhá kniha „*Meat is for pussies*“ (2014, nakl. Harperwave, New York) je hlavně o vegetariánství a veganství a jeho vliv na fyzickou kondici. (srov. *New York Hardcore Chronicles*, Stone film NY, 2006)

Doporučená alba:

- Cro-Mags: *Best Wishes*, Profile records, 1989
- 108: *Holyname*, Equal Vision records, 1992
- Shelter: *Perfection of desire*, Revelation records, 1992
- Cause for Alarm: *Beneath the wheel*, Victory records, 1998

4.4. Psychobilly

Tento styl vznikl křížením punku a rock'a'billy v Evropě v devadesátých letech minulého století. Poznávacím znamením je výrazná rock'n'rollová harmonie. Textově psychobilly skupiny těží z tematiky béčkových hororů a tomu také přizpůsobují svou image. Další charakteristický znak psychobilly je prstová hra na klasický kontrabas místo elektrické baskytary. Zvuk kontrabasu je pro *psychobilly* nenahraditelný a skupina, která jej nemá, nikdy nezíská renomé pravé *psychobilly* group. Mezi

fanoušky je oblíbený výtvarný styl tzv. „oldschool“. Tento styl je základem tatuáží a většiny grafické stránky subžánru. Mezi základní představitele stylu patří *The Meteors*, *Nekromantix*, *Mad Sin*, *Creepshow* a další. V Čechách jsou to hlavně *Green Monster*, *Carlos And His Coyotes*, *Mordors Gang*. (srov. www.psychobilly.cz)

Doporučená alba:

- Nekromantix: *Return of the loving dead*, 2002, Hellcat records
- Mad Sin: *A ticket into underwood*, 1993, Maybe crazy records
- The Meteors: *Night of the werewolf*, 1987, Dojo Dojo records

4.5 Ska punk

Křížením jamajského ska a punku vznikl tento subžánr. *Ska-punk* je hudba s čistým zpěvem a melodickou linkou. Od klasického *ska*, jak ho pojali např. *Madness* nebo *Skatalites* se *skapunk* liší větší agresivitou a rychlostí. Stejně jako je v *psychobilly* nepostradatelný kontrabas, je *Ska punk* neodmyslitelně spjat s dechovou sekcí. Klasické nástrojové punkové obsazení tu doplňuje saxofon, pozoun a trubky. Někdy bývají obsazeny i klávesy, ale neměly by žesťové nástroje nahrazovat. Hudebníci v Čechách často nazývají své skupiny slovními tvary obsahující slovo ska. Můžeme se setkat se skupinami jako *Bandaska*, *Tleskač*, *Tatroska*, *Větřieska*. Mezi hlavní představitele stylu patří *Ska-p*, *Mighty Mighty Bostones*. (srov. www.punk.cz)

Doporučená alba:

- Mighty Mighty Bostones: *Devils night out*. 1990, Taang! Records
- Ska-p: *El Vals De Obrero*, 1993, BMG España
- Less Than Jake: *Losing streak*, 1996, Capitol records

4.6 Neopunk

Označení *neopunk* se používalo krátce pro punkové skupiny ve Velké Británii, které řadíme dnes ke stylu *UK82*. V Čechách se ujal název *neopunk* pro hudební skupiny, které v USA v devadesátých letech nedbaly vývoje v punku a vrátily se hudebně zpět ke kořenům stylu. Melodická a jednoduchá hudba založena na inspiraci původními punkovými skupinami zaznamenala velký komerční úspěch. Představitelé stylu se formovali hlavně kolem labelu *Epitaph*, který patří bývalému kytaristovi americké punkové legendy *Bad Religion* Bretu Guweritzovi. Mezi největší hvězdy *neopunku* patří komerčně velmi úspěšná skupina *Green Day*. Mezi další, neméně komerčně úspěšné, zástupce stylu patří *The Offspring*, *Blink 182*, *NOFX*, *Sum 41*. Skalní punkeři ale kvůli komerčnímu zaměření neopunkové skupiny příliš nerespektují. Můžeme se proto setkat i s označením *pop punk*. (srov. Švamberk, 2006)

Doporučená alba:

- Green Day: *Dookie*, 1994, Reprise records
- The Offspring: *Ignay On The Hombre*, 1996, Columbia records
- Blink 182: *Enema Of The State*, 1992, MCA records

Výše uvedené subžánry stylu *punk* jsou nejrozšířenější a dle mého názoru i nejzajímavější. Při podrobnějším zkoumání scény můžeme objevit i další. Jedná se vždy o nějakou fúzi s jiným hudebním stylem, nebo daný subžánr pojmenuje názorová orientace skupiny. Můžeme se tak setkat i s těmito subžánry: *skate punk*, *horror punk*, *christian punk*, *folk punk*, *metal punk*, *synth punk*....

5. Dění na české punkové scéně

V této kapitole popisují nejdůležitější akce, události a společnosti, které českou scénu tvoří. Jsou to pravidelné akce jako festivaly, pořady v rádiích či televizi, dále pak společnosti a organizace aktivní ve scéně, jako jsou spolky, nahrávací společnosti, časopisy nebo fanziny. Zmíním také nejdůležitější kluby a akce, které se v ČR udály.

5.1 Webové stránky

punk.cz- nejnavštěvovanější a nejrozsáhlejší české internetové stránky zabývající se vším, co nějak souvisí s děním na české punkové scéně. Čtenář zde získá informace o pořádaných koncertech, reporty o vydaných hudebních novinkách, o punku u nás i ve světě. Zajímavá je rubrika „*punk za komančů*“, fotogalerie „*fotky za komančů*“, kam sami fanoušci posílají fotografie z různých akcí spojených s punkem za minulého režimu. Za zmínku stojí i „*literární fabrika*“, kde uveřejňují punkeři své literární výtvary. Na stránkách je také jmenný seznam českých hudebních skupin, které se punkem zabývaly. Zde je pak uvedena krátká historie dané skupiny a její současný stav. (www.punk.cz)

czech-core.cz- internetové stránky, které mapují českou *hardcorovou* scénu. Tvůrci stránek aktualizují kalendář plánovaných koncertů a píší recenze na uskutečněné akce a vydané nahrávky. Na stránkách je aktivní chat, kde se fanoušci vyjadřují k událostem ve scéně. Stránky přímo vybízejí k autorství, takže se může každý podílet na jejich provozu. Další typ tolik zmiňovaného DIY přístupu vybízející samotné fanoušky aktivně se zapojit do života ve scéně. Na stránkách funguje booking registrovaných kapel pro koncerty a dokonce inzerce mezi hudebníky. (www.czechcore.cz)

5.2 Festivaly

Antifest- festival evropského rozměru, který se konal od roku 1995 do roku 2007. Po dobu konání zde hrály nejdůležitější kapely jak světové tak domácí scény. Festival jako první u nás do programu zařazoval vedle klasických punkových kapel i *Oi!*. Přes velkou oblibu a návštěvnost se pořadatelům nepodařilo udržet úroveň festivalu po technické,

finanční a bezpečnostní strážníci a třináctým nepodařeným ročníkem festival ukončili, aby po dvouleté pauze zase navázali a obnovili tradici, tentokrát v Jaroměřické pevnosti. Mezi hlavní pořadatele patřil i zpěvák české skupiny **NVÚ Štěpán Málek**. Na *Antifestu* se představili za dobu jeho trvání například: *The Exploited, Peter and The Test Tube Babies, Conflict, Broken Bones, Deadline, Cockney Rejects, The Vibrators, The Boys, Sham 69, Lurkers, Varukers, Last Resort, Telex, NVÚ, Zóna A, Slobodná Európa, JZLF, SPS, E!E* a mnoho dalších. (www.antifest.cz)

Mighty Sounds- komerčně nejúspěšnější festival tuzemské scény se koná na letišti u jihočeského Tábora, kterého se každoročně od roku 2005 zúčastňuje několik tisíc lidí. Festival se zaměřuje na hudbu od *ska* přes *klasický punk, reggae, rock'n'roll, rock'a'billy, psychobilly* až po *hardcore*. Pořadatelé se hlavně zabírají zahraničními jmény a špičkami z domácí scény program pouze doplňují. Festival funguje velmi profesionálně a během svého konání nabízí i mimohudební aktivity jako skate-rampu, sportovní turnaje, prostor pro grafity. Za dobu konání se představily takové hvězdy hudebního světa, jako jsou *Biohazard, H2O, Sick of It All, Madball, Inner Circle, GBH, Everlast, Macka B, Ska-p, Suicidal Tendencies, Frank Turner* a další. Festival vydává měsíční fanzin *Mightyzine* v němž podává informace a rozhovory s umělci, kteří budou ten daný rok v Táboře účinkovat. (www.mightysounds.cz)

Pod parou- další tradiční festival zaměřený na hardcore, punk a ska hudbu se koná v Moravské Třebové. Festival se pořádá od roku 2003 dosud. Po *Antifestu* převzal pomyslné místo v žebříčku oblíbenosti a dnes konkuruje *Mighty Sounds*. Jde jistě o největší a komerčně nejúspěšnější festival žánru na Moravě. Dosud zde mimo jiné vystoupily tyto hvězdy *The Exploited, Addicts, UK Subs, Misfits, Dead Kennedys, Toy Dolls, Bad Religion*. (www.podparou.cz)

Fluff fest- Tradiční DIY festival evropského věhlasu v Rokycanech. Festival je pořádán bez sponzorů a reklam v médiích, přesto si za dobu trvání vybudoval mezi fanoušky *punku* a *hardcore* slušnou pověst. Na festivalu vystupují hlavně *Straight Edge* skupiny a tomu odpovídá i doplňující nabídka festivalu. Na *Fluffu* se prodává pouze veganské jídlo a neprodává se žádný tvrdý alkohol. Hráli zde mimo jiné *Mean Season, Good Clean Fun, DOA* (www.flufffest.net)

5.3 Hudební vydavatelství

Hudební vydavatelství specializovaná na punkovou hudbu jsou víceméně v rukou nadšenců, kteří se angažují „pro scénu“ a nezakládají si tolik na komerčním úspěchu. Punkoví hudební fanoušci preferují, tak jako většina alternativní scény, jako nosič tradiční černou vinylovou desku. Všechna vydavatelství také krom CD, audiokazet, nabízí nahrávky právě na vinylu. Mezi ortodoxními sběrateli punkové hudby dokonce existuje něco, jako stavovská povinnost vlastnit gramofon a své kolekce stavět výhradně na tomto nosiči. Jak mi řekl J.B., sběratel a znalec punkové hudby, majitel asi dvou tisíc hudebních nosičů: „*Vinyl je něco víc! Kdykoli беру do ruky křehkou desku, dám ji na gramec, pustím jehlu...je to pro mne něco jako rituál! A navíc ty obaly, tomu se CD nikdy nemůže rovnat!*“

Papagájův hlasatel- nahrávací společnost neboli label a distro vzniklo v roce 1995. Specializuje se striktně na punk/hc hudbu. Vydávají hlavně nahrávky českých, slovenských a polských kapel. Papagájův hlasatel krom vydávání hudby nabízí oblečení s logy kapel, placky, nášivky a i například obuv tzv. vegetarián shoes. (obuv bez jakýchkoliv kožených součástí.) nebo kosmetiku s garancí netestování na zvířatech. Další aktivitou je vydávání PH zine, což je časopis o novinkách, a rozhovorech s vybranými skupinami. Na svém facebookovém profilu o sobě píše, že kapely pečlivě vybírají a zachovávají přísný DIY styl práce. Mezi české a slovenské vydávané kapely patří například: *Insania, Zeměžluč, Dezinfekce, Punková Brigáda, Ilegality, Načo Názov, Houba*. V poslední době vydávají i nahrávky takových jmen zahraniční scény jako: *English Dogs, Varukers, Conflict, The Restarts* a mnoho dalších. (www.phr.cz)

Silver Rocket- Skupina lidí vydávající hudbu a pořádající koncerty. Žánrově se pohybují od punku, respektive postpunku, až po indie. Spolupracují pouze s medii, která si pečlivě vybírají, znají je a důvěřují jim. *Silver Rocket* vydali dosud nosiče skupinám *GNU, Wollongong, Anyway, Balaclava, Deverova chyba, Planety* atd. (www.silver-rocket.org)

Cecek records- vydavatelství, které si za cíl klade pomáhat mladým a začínajícím kapelám ze žánru *hardcore* a *punk*. V booking listu a seznamu vydávaných kapel proto figurují převážně české a slovenské kapely. Na *Cecek records* vydávají například:

NVÚ, Kohout plaší smrt, JZLF, Exni!To, Fast Food Orchestra, Fourth Face, Flaming Cocks, Climax a další. (www.cecek.com)

Malarie records- další DIY vydavatelství, které krom hudby vydává tištěný a internetový fanzin o české *hardcore punkové* scéně a ostatních menšinových žánrech. (www.malarie.eu)

Day After records- je vydavatelství a webstore s punkovou, hardcorovou a alternativní rockovou hudbou. Shop nabízí jak hudbu na CD, tak na oblíbených vinylech. *Day After* provozuje též kamenný obchod v Trojanově ulici v Praze *Recomnado Store*, kde je krom hudebních nosičů a merchandise k dostání i literatura nejen hudebního zaměření. (www.dayafter.cz)

5.4 Fanziny a Webziny

Mightyzine je fanzin vycházející k festivalu *Mighty Sounds*. Přináší hlavně rozhovory s hudebními skupinami účinkujícími na aktuálním ročníku festivalu. Fanzin tištěnou i elektronickou podobu. (www.mightysounds.com)

Rawzine je internetový DIY magazín zaměřený na *hardcore punk*. Zabývá se reporty z koncertů, rozhovory s hudebními skupinami, recenzemi hudebních nosičů. (www.rawezin.wgz.cz)

Hluboká Orba je nejdéle vycházející tištěný český DIY *hardcore punkový* fanzin. *Hluboká Orba* je klasický fanzin zabývající se alternativní kulturou a děním na alternativní hudební scéně.

Chyba je nekomerční tištěný fanzin, vycházející jako občasník. Krom *punku* se zabývá ostatní alternativní kulturou včetně prózy a poezie. *Chyba* zachovává DIY styl práce. (www.chyba.a-punk.cz)

5.5 Další

Squaty- tyto nelegálně obsazené domy, hlavně v Praze, byly vždy úzce spojeny s *punkovou* respektive *anarchopunkovou* scénou. Kulturně aktivní byl squat Ladronka,

obsazený statek u Prahy s bohatou kulturní historií, stovkou koncertů a výstav. V roce 1993 členové Anarchistické federace z okruhu časopisu *Autonomie* zde vybudovali *Autonomní kulturně sociální centrum*. V produkci pak (koncerty, divadelní představení, výstavy, přednášky, diskusní setkání) pak pokračovali až do listopadu 2000, kdy byl squat ukončen policií Hlavního města Prahy. Z velkých jmen punkové scény zde např. koncertovali *Cripple Bastards*, *Hellcrusher*, *Rot*, *Serpico*, *Oi Polloi*, *Varukers*. Z domácích kapel pak *Davová Psychóza*, *Zeměžluč*, *Ember* či dnes již rockpopová *Sunshine*, nebo na antifašistické hnutí navázaní populární hip-hopeři *Peneři strýčka Homeboye*. Organizátoři pokračují i po konci squatu v pořádání koncertů pod jménem *Ladrogang*. (srov. www.ladrogang.cz)

Dalším významným centrem *anarchopunku* byl squat na Sochorově ulici číslo p. 28. V druhém patře zde v bytě Jakuba Poláka jistý čas sídlila i redakce časopisu *A-kontra*. Anarchista, disident, aktivista Jakub Polák propagoval anarchistické a antifašistické postoje hlavně v řadách mladých punkerů. Jakub Polák (1952-2012) stál u založení časopisu *A-kontra*, angažoval se v kauzách rasisticky motivovaných zločinů, za což byl vyznamenán v roce 2000 cenou Františka Kriegla, kterou uděluje Nadace Charty 77. Polák se v rozhovoru pro *A-kontra* (2006/2) zmiňuje o úzkém propojení punku a anarchistického hnutí v devadesátých letech v české republice. Popisuje zde angažující se punkery jako pokračovatele protikomunistického hnutí underground. (srov. *A-kontra*, 2006/2)

Klub 007- Klub 007 funguje coby hudební bašta progresivní hudby již od roku 1969. Za tento čas si vydobyl pověst klubu stmelujícího nezávislou hudbu z celého Česka a jeho věhlas se po revoluci 1989 roznesl do celé Evropy. Od roku 1990 zde koncertovaly skoro všechny zásadní světové *Straight Edge* skupiny a klub se stal baštou *hardcore*. Díky členům pražských punkových skupin *Kritická Situace* a *Akutní Otrava* se brzy do klubu dostávají velikáni punk-hardcore scény. Na stránkách klubu se dočteme, že se „*Sedmička*“ stává centrem trávení volného času mládeže zajímající se o nezávislou kulturu. V klubu se zakládaly kapely, vydávaly hudební fanziny a samozřejmě organizovaly koncerty, ale i pouhá setkání a trávení společného volného času. Od roku 1997 kdy celkově opadá zájem o punkové koncerty a ostatní kluby v Praze a ostatních městech začínají přeorientovávat na nastupující rave a techno styly, *Sedmička* program nemění a díky tomu se stává nadále místem bez užívání drog. V současné době krom *hardcore* a *punku* můžeme v programu klubu nalézt stále častěji

ska, reggae a *dub* koncerty. Číslo **007** nemá nic společného s označením postavy agenta Jamese Bonda. Jde o prosté číslování budov strahovských vysokoškolských kolejí. Má v historii české nezávislé scény výsadní místo vedle již zmíněného squatu **Ladronka**. Koncertovala a koncertují zde taková jména světové punkové scény, jako jsou: **Agnostic Front, Slapshot, Ignite, Oi Polloi, Madball, Varukers, Warzone, Integrity, Battery** a mnoho dalších. (srov. www.klub007strahov.cz)

ČSAF- Československá anarchistická federácia, aktivní organizace zabývající se anarchizmem a současnou společností, vydávající tiskoviny, poezii a anarchistickou literaturu (www.csaf.cz)

Antifa- je velmi aktivní volné sdružení lidí odmítajících fašismus a diskriminaci kohokoliv v jakékoli podobě. Její členové cvičí bojová umění a dobrovolně se zúčastňují demonstrací a násilných střetů s ultrapravicí. Jejich heslem je boj „*proti fašismu všemi prostředky*“. Na svých webových stránkách v sekci monitoring dokonce uveřejňují fotografie lidí hlásících se k fašismu. (www.antifa.cz)

Scéna s Banánem, dříve **Out of Step**, je pravidelný pondělní rádiový pořad stanice Českého rozhlasu Rádia Wave. Pořad se zabývá novinkami na české a světové **hardcore punkové** scéně. Pořad moderuje znalec punkové hudby a zpěvák skupin **Lahar, Balaclava** a **Hanba Milan Trachta** zvaný **Banán**. (www.rozhlas.cz/wave.cz)

ZÁVĚR

Punk je při studiu subkultur neopomenutelný fenomén. Nabízí hledajícím fanouškům krom osobité hudby i mnoho jiného. Ve své práci jsem se pokusil nahlédnout na punkovou subkulturu z pozitivnější stránky a ukázat, že se nejedná pouze o jednotvárné nihilistické hnutí bez pokroku, byť se tak při povrchním pohledu může zdát. S punkovou subkulturou se většinou jedinec seznámí v pubertálním věku, ale zájem o ni ho může provázet celým životem. V punku se může člověk realizovat a vyplnit aktivitami s ním společnými volný čas v jakémkoli věku. Ať je to amatérské muzicírování, nebo práce na fanzinech či jenom navštěvování hudebních akcí, lidé v subkultuře jsou ochotni se jim věnovat velmi aktivně. Pedagog volného času může na tyto zájmy navázat a využít je při kontaktu se členy subkultury. Využití znalostí problematiky subkultur vidím hlavně při práci s mládeží, kdy pedagog seznámený s podrobnými informacemi o hudebních skupinách, ideologii daného stylu a aktuálním dění, může lépe navázat bližší kontakt s problémovým jedincem. Komunikace nad tématem, které má takový jedinec v oblibě, může navodit přátelský vztah a pochopení, které je při pedagogické činnosti s mládeží nezbytné.

Punk se neodmyslitelně zapsal do vývoje moderní hudby. Zpopularizoval na boji proti mainstreamové kultuře, aby se postupně stal její součástí. Tento stav vyvolal v rámci scény zrod nových subžánrů, které jsem zde popsal a které tvoří aktivní část subkultury. Snažil jsem se udělat co nejvýstižnější výčet alb, která reprezentují jednotlivé subžánry, si může i laik udělat představu o vývoji, kterým punk po dobu své existence prošel. Poslech hudby a studium textů hudebních skupin je při studiu subkultur velmi užitečné, protože mohou silně ovlivnit názorového směřování mladého člověka, který se v dané subkultuře pohybuje. Při popisu jednotlivých subžánrů je patrné, že mohou být názorové směry diametrálně odlišné. Dění na české punkové scéně se neustále vyvíjí, proto je kapitola, kterou jsem ji věnoval, otevřena další aktualizaci. Momentálně by však mohla sloužit jako mapa nejdůležitějších součástí české scény a pomoci při jejím podrobnějším zkoumání.

Použité zdroje:

Knižní zdroje:

- BARKER, Chris. *Slovník kulturních studií*. Vyd. 1. Překlad Irena Reifová, Kateřina Gillárová, Michal Pospíšil. Praha: Portál, 2006, 206 s. ISBN 80-736-7099-2.
- DUFFKOVÁ, Jana, Lukáš URBAN a Josef DUBSKÝ. *Sociologie životního stylu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 237 s. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-807-3801-236.
- GILBERT, Pat. *Clash: smrt nebo sláva*. Vyd. 1. Praha: Volvox Globator, 2007, 467 s., [16] s. obr. příl. Evokace. ISBN 978-80-7207-662-8.
- GLASPER, Ian. *Burning Britain: historie punku ve Velké Británii 1980-1984*. Vyd. 1. Praha: Volvox Globator, 2010, 507 s. Evokace. ISBN 978-80-7207-759-5.
- HEBDIGE, Dick. *Subkultura a styl: historie punku ve Velké Británii 1980-1984*. Vyd. 1. Překlad Miroslav Kotásek. Praha: Dauphin, 2012, 239 s. Evokace. ISBN 978-807-2721-979.
- JOSEPH, John. *Meat is for pussies: a how-to guide for dudes who want to get fit, kick ass, and take names*. First edition. xxv, 294 pages. ISBN 00-623-2032-7.
- JOSEPH, John. *The evolution of a Cro-Magnon*. New York: Punkhouse Publishing, 2007. ISBN 978-098-0065-701.
- LAWLESS, Robert. *Co je to kultura*. V Olomouci: Votobia, 1996, 182 s. Malá díla, sv. 64. ISBN 80-719-8106-0.
- LINDAUR, Vojtěch. *Neznámé slasti: příběhy rockových revolucí 1972-2012*. 1. vyd. V Praze: Plus, 2012, 397 s. ISBN 978-802-5901-281.
- KOLÁŘOVÁ, Marta a Anna ORAVCOVÁ. *Revolta stylem: hudební subkultury mládeže v České Republice*. 1. Vyd. 264 pages. ISBN 80-741-9060-9.

- NAKONEČNÝ, Milan. *Základy psychologie*. Praha: Academia, 1998, 590 s. ISBN 80-200-1290-7.
- ROLLINS, Henry. *Blues černého kafe*. Vyd. 1. Překlad Kamila Crooks. Praha: Maťa, 1998, 140 s. Cesty tam a zase zpátky. ISBN 80-860-1350-2.
- ROLLINS, Henry. *Solipsista*. 1. vyd. Překlad Kamila Crooks. Praha: MAŤA, 2002, 198 s., [8] l. Cesty tam a zase zpátky, sv. 28. ISBN 80-728-7038-6.
- ROLLINS, Henry. *Nejsem tu moc často?: blues černého kafe, část druhá*. Vyd. 1. Praha: Maťa, 2005, 173 s., Cesty tam a zase zpátky. ISBN 80-728-7095-5.
- SMOLÍK, Josef. *Subkultury mládeže: uvedení do problematiky*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010, 281 s. ISBN 978-802-4729-077.
- SVÍTEK, J.: *Občanská společnost a mládež v Československu 80. let*. In: MANNOVÁ, E. *Prehľad vývoja spolkového hnutia z aspektu formovania občianskej spoločnosti*. Bratislava: 1991
- ŠVAMBERK, Alex. *Nenech se zas oblbnout: kapitoly o americkém hard coru a punku*. Praha: Maťa, 2006, 304 s. Rock, 6. sv. ISBN 80-728-7121-8.
- ŠVAMBERK, Alex. *No future!: kapitoly o britském punku*. Praha: Maťa, 2011, 438 s. Rock a pop. ISBN 978-80-7287-142-1.
- VÝROST, Jozef a SLAMĚNÍK, Ivan. *Sociální psychologie*. 2., přeprac. a rozš. vyd. Editor Ivan Slaměník. Praha: Grada, 2008, 404 s. Psyché (Grada). ISBN 978-802-4714-288.

Časopisy a fanziny:

- A-KONTRA, (2006/2) in ANTIFA.CZ. Jakub Polák: Bojovník do poslední chvíle. [online]. 2012-10-26 [cit. 2015-03-19]. Dostupné z: <http://www.antifa.cz/content/jakub-pol-k-bojovnk-do-posledn-chv-le>

- ADAMÍK, J *Hrdinové nové fronty, (ne)oyčejní punkový válečníci*. Rock&Pop ročník XXVI-11/369, Praha: One&One company Ltd. ISSN 0862-7533
- Hluboká Orba (Hc/punk zine)
- ŠKODA, S. (2009): *Do kriminálu, ven a zpátky*. Reflex 18/2009, Praha: Czech news center a. s. ISSN 0862-6634
- VANĚK, Miroslav ÚSD, COH sbírka *Rozhovory*. Rozhovor s Petrem Růžičkou vedl Miroslav Vaněk, 2001

Filmy a dokumenty:

- *American History X*, [film] rež. Tony Kaye, USA, 1998, 119 min.
- *Clock Work Orange*, [film] rež. Stanley Cubrick, Warner Bros, 1971, USA.
- *Čtyři slunce*, [film] rež. Bohdan Sláma, Falcon, ČR, 2012, 90 min.
- *Inside Straight Edge*, [film] rež. David Shadrack Smith, dokument National Geographic, 2008, USA 50 min.
- *New York Hardcore Chronicles*, [film] Stone film, NY, USA, 2006
- *Punk: Attitude*, [film] rež. Don Lets, Capitol entertainment, 2005, UK, 90 min.
- *Pussy Riot: punková modlitba*, [film] Mike Lerner, Maxim Pozdorovkin, UK, 2013, 93 min.
- *Sid & Nancy*, [film] rež. Alex Cox, 1986, UK/USA, 112 min.
- *Summer of Sam*, [film] rež. Spike Lee, Touchstone Pictures, 1999, USA, 142 min.
- *This is England*, [film] rež. Shane Meadows, 2006, UK, 100 min.
- *The Edge*, [film] rež. Michael Kirchner, Marc Pierschel, 2009, Germany, 82 min.
- *Venkovský učitel*, [film] rež. Sláma Bohdan, Bontonfilm, ČR, 2008, 117 min.
- *Why Rick Rodney escaped from Straight edge way of life*. In: *Youtube* [online]. 2013 [cit. 2015-01-22]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=vY_BLX6fQIM.

Internetové zdroje:

- ANTIFA.CZ. Jakub Polák: Bojovník do poslední chvíle. [online]. 2012-10-26[cit. 2015-01-12]. Dostupné z: <http://www.antifa.cz/content/jakub-pol-k-bojovn-k-do-posledn-chv-le>
- Big Beat. HRABALÍK, P. *Punk a new wave: nová vlna* [online]. 1998 - 2005 [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/punk-hardcore/clanky/77-punk-a-new-wave-nova-vlna/>
- ČERNÍK, P. a FIDO. Kritická situace, konečně budeme mít klid. [online]. 2013 [cit. 2014-11-22]. Dostupné z: <http://www.mightysounds.cz/cz/mightyzine/2013-11/kriticka-situace-konecne-budeme-mit-uz-klid.html>
- Klub007strahov: history. [online]. [cit. 2015-03-26]. Dostupné z: <http://www.klub007strahov.cz/informace.php>
- SCIARRETTO, Amy. Biography. In: *Ignite* [online]. 2012 [cit. 2015-03-22]. Dostupné z: <http://www.igniteband.com/biografy>.
- Perriferia.cz hardcore punk webzine, *Weekend of music and protest*. [online]. 2014 [cit. 2015-01-22]. Dostupné z: <http://www.periferia.cz/clanky/weekend-of-music-and-protest-71>.
- <http://genius.com/Dead-kennedys-nazi-punks-fuck-off-lyrics>
- Historie psychobilly. [online]. 2009 [cit. 2015-01-26]. Dostupné z: <http://www.psychobilly.cz/?p=44>
- Punk.cz- o punk u nás i ve světě [online]. [cit. 2014-11-22]. ANAWE. Dostupné z:<http://www.punk.cz/index.asp?menu=3>
- Sex Pistols. UNIVERSAL MUSIC LTD. [online]. 2012 [cit. 2014-03-18]. Dostupné z:<http://www.sexpistolsofficial.com>.

Internetové odkazy:

- www.antifa.cz
- www.antifest.cz
- www.cecek.com

- www.csaf.cz
- www.czechcore.cz
- www.flufffest.net
- www.chyba.a-punk.cz
- www.klub007strahov.cz
- www.ladrogang.cz
- www.malarie.eu
- www.mightysounds.cz
- www.podparou.cz
- www.punk.cz
- www.phr.cz
- www.rawezin.wgz.cz
- www.silver-rocket.org
- www.rozhlascz/wave.cz

Hudební nosiče:

- Exploited, The, *Punk's not dead*, 1981
- Hrdinové Nové Fronty, *Obyčejní hrdinové*, demonahrávka 1986
- Minor Threat, *ep*, Discord records, 1981
- Sex Pistols, *Never Mind the Bollocks*, 1977
- Visací Zámek, *Klasika*, Popron, 2010

Použité obrázky:

1. http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/c/c9/Circle-A_red.svg/170px-Circle-A_red.svg.png
2. <http://de.wikipedia.org/wiki/Datei:Deadkennedys-logo.svg>
3. <http://www.tattoopinners.com/exploited-tattoo/>
4. http://fc03.deviantart.net/fs4/i/2004/253/8/1/nazi_fuck_off_by_punks.jpg

5. <http://rymimg.com/lk/f/s/26e41837fcea70f3d1b9c08767716e16/745315.jpg>
6. http://coretexrecords.com/Gegen-Nazis-logo-black_1
7. <http://juansanchez21.wikispaces.com/space/showlogo/1288959435/logo.gif>
8. http://fc04.deviantart.net/fs5/i/2004/344/e/d/Punks_Y_Skins_by_PeDeCabra.jpg
9. http://www.punk.cz/data/USR_001_USR_IMAGES/Friends.jpg
10. <http://www.alternatehistory.com/discussion/attachment.php?s=e7072e18e0a7454e945f0b9aa0388fd5&attachmentid=148931&stc=1&d=1312214054>
11. <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/9/95/BlackFlagSymbol.svg/456px-BlackFlagSymbol.svg.png>

Přílohy:

Kazuistiky

V této části dokládám kazuistiky šesti členů subkultury *punk*. Kazuistiky jsou vybrané tak, aby odpovídaly pojmenování práce *Punk - hudební subkultura několika generací*. Mají doplnit teoretickou část a nastínit náplň volného času členů subkultury. Dodatkový rozhovor s každým z nich má ukázat rozdílnost chápání některých názorů uvnitř subkultury a ukázat jak intenzivně může *punk* ovlivnit trávení volného času.

1. Radek

R.Ř. je čtyřicetiletý muž, svobodný, zaměstnaný. Žije s matkou a bratrem v rodinném domě v menším městě v Jižních Čechách. Vystudoval Střední průmyslovou školu, obor slaboproud, nyní pracuje jako prodavač. Punk poslouchá od základní školy. Je sběratelem CD a LP punkové hudby, které nejraději kupuje přímo na koncertech. Nyní má asi tisíc LP a kolem patnácti set CD punkové a hardcore hudby. R.Ř. hraje na elektrickou kytaru, kapelu dnes již nemá. R.Ř. nemá jiný zájem než je poslech hudby a návštěva koncertů. Jezdí na všechny punkové akce v okolí a snaží se nevynechat koncerty zahraničních hvězd v Praze. Navštěvuje pravidelně v létě na festival Pod Parou a na festival With Full Force v Německu. Většinu přátel má mezi punkery. R.Ř. je vegetarián a abstinent, k obojímu se dostal skrze punk. Nejvíce, jej inspiroval Ray Capo, zpěvák Youth of Today a Shelter.

2. Pavel

P.T. je třicetiletý muž, ženatý, zaměstnaný, má jedno dítě. P.T. se vyučil automechanikem, ale obor ho nebavil, tak od vyučení příležitostně vykonává dělnické profese. Dnes pracuje jako řidič. Punkerem je od učiliště, hlavně kvůli svobodě, kterou mu subkultura dala a kvůli přátelům, které v ní našel. P.T. poslední dobou navštěvuje koncerty pouze v místě bydliště, na festivaly nejedí. Punk poslouchá hlavně na internetu. P.T. se aktivně zapojoval do protifašistických demonstrací, to pro něj bylo vždy důležitější než hudba. P.T. ve volném čase jezdí na motocyklu a věnuje se bojovým sportům. P. T. byl vegetariánem asi dva roky, inspirací mu byly Straight Edge hardcore skupiny, na jejichž koncerty v devadesátých letech jezdil s přáteli do Prahy do klubu 007.

3. Dušan

D. M. je padesátiletý muž, zaměstnaný, podniká, má dvě dospělé děti. D. M. se vyučil strojním zámečnickem. Kvůli punku byl prý vyloučen z gymnázia. D. M. jedí na všechny koncerty, které jsou v blízkosti jeho bydliště. Hudbu poslouchá od audio kazet až po mp3. D. M. má dva mladší bratry ve věku čtyřicet a třicet pět let. Oba byli punkeři. Dnes spolu a s bratrovými syny jezdí na koncerty a letní festivaly. D. M. říká, že punk jim utužuje bratrské vztahy. V rámci punku má D. M. další koníček, kterým je fotografování koncertů a fanoušků punku. Vede webové stránky, kde fotografie zveřejňuje. D. M. má nejraději klasický punk 77 a z českých skupin předlistopadové kapely.

4. Milan

M. M. je šestnáctiletý student střední průmyslové školy. M. M. je synovcem D. M.. K punku se dostal přes otce a strýce, kteří punk poslouchají. V rodině má podporu, otec a strýcové ho berou na festivaly. M. M. hraje na bicí a se spolužáky založili punkovou kapelu. M. M. je vegetarián a těší se, až bude plnoletý a „užije si punk se vším všudy“. M. M. jezdí „bicross“, ale dává přednost hře na bicí. Z punku má nejraději UK82 a NY hardcore. Je rád, že má v rodině fanoušky punku a společně jezdí v létě na festivaly.

5. Jana

J. B. je pětadvacetiletá žena z Prahy, studuje vysokou školu, je svobodná. Punk poslouchá od základní školy. K punku ji přivedl přítel starší sestry. J. B. je veganka. V Praze navštěvuje koncerty a kluby kde hrají punkovou a hardcore hudbu. J. B. chápe punk jako životní styl, zakládá si na Straight Edge pravidlech, jejím koníčkem je tetování a skateboarding. V poslední době se hodně věnuje workout tréninkům¹⁸. J. B. se angažuje v ochraně práv zvířat a v charitě. V létě cestuje po Evropě, kde se snaží navštěvovat punkové koncerty. J. B. má ráda punkovou módu, nedovede si představit, že by se měla konvečně oblékat.

---

¹⁸ Workout je posilování s vlastní vahou, nebo netradičními pomůckami rozšířené ve velkých městských aglomeracích v USA. Při workout trénincích se využívají k posilování prvky okolí jako zábradlí, lešení, konstrukce atd.

6. Plha

Plha je osmnáctiletá punkerka ze Strakonice. Poslouchá hlavně českou scénu a punk je pro ni především zábava. Navštěvuje ráda punkové zábavy a koncerty v okolí, hlavně pak „*Na Křemelce*“ ve Strakonících. Hudbu si stahuje, cédéčka nesbírání, jsou drahá. Peníze raději utratí na punkových akcích. Ideologie punku ji moc nezajímá, jde jí hlavně o hudbu a partu. Jiné koníčky nemá, po vyučení by ráda do ciziny.

Diskuze

Výše uvedené kazuistiky dokládají, že punk může být náplň volného času několika generací s různou intenzitou. V některých případech můžeme vidět, že osoba punk doslova „žije“. V případech Jany a Radka je zřejmé, že nelitují obětovat tomuto „hobby“ nejen většinu volného času, ale i nemalé finanční prostředky. Většina z výše uvedených kazuistik pak dokazuje, že punk má před ostatními koníčky přednost, nebo s nimi úzce souvisí.

Dále na uvedených kazuistikách můžeme vyzorovat, že díky punku mohou jeho posluchači objevovat i jiné koníčky jako například hru na hudební nástroje (to je nejčastější situace), zájem o životní prostředí, nebo alternativy ve stravování. Aktivita spojené s těmito zájmy jsou pro zdravý rozvoj osobnosti jistě přínosné.

I když to není vlastnost v punkové subkultuře nejčastější, jako nejpozitivnější věc vidím abstinenci od alkoholu a drog, kterou propagují Straight Edge punkové skupiny. Alkohol a drogy jsou nemalým problémem postmoderní společnosti a je dobře, pokud mládež vidí svůj vzor v takto přemýšlejících umělcích. Přemýšlení podobného rázu vzniklo uvnitř punkové kultury a je zajímavou alternativou k rozšířenému „*sex, drogy & rock'n'roll*“ povědomí, kterým se prezentuje většina rockových skupin hudebního světa.

Otázky použité v rozhovorech:

1. Jak ses dostal k punku?
2. Co pro tebe znamená punk?
3. Jak často chodíš na koncerty?
4. Co říkáš na straight edge, anarchismus, aktivní antifašismus a ostatní názorové proudy v punku?

5. Změnil nějak punk tvůj život?
6. Máš nějaké koníčky kromě punku?
7. Kde posloucháš punkovou hudbu?
8. Jaké hudební nosiče preferuješ?
9. Co ti vadí na současné punkové scéně?
10. Které punkové skupiny tě nejvíce zaujaly?

Abstrakt

Kocourek, M. *Punk – hudba a životní styl několika generací.* České Budějovice. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Vedoucí práce Mgr. Karel Ochozka.

Klíčová slova: Punk, subkultura, subžánr, dění na české punkové scéně.

Tato bakalářská práce se zabývá hudebním stylem a subkulturou punk. Jejím cílem je definovat hudební styl punk, popsat subžánry tohoto stylu a shrnout dění na české punkové scéně. Popisuje historii punkové subkultury a její nejdůležitější vlastnosti a události. Práce se zabývá subžánry stylu punk a uvádí zásadní hudební nahrávky utvářející daný subžánr. V příloze práce jsou kazuistiky, které dokreslují část teoretickou.

Abstract

Kocourek, M. *Punk – music and lifestyle of several generations.* České Budějovice.

Thesis. South bohemian university České Budějovice. Faculty of theology. Supervisor of thesis: Mgr. Karel Ochozka.

Key words: Punk, subculture, subgenre, events on Czech punk scene.

This thesis focuses on the music style and subculture of punk. Its goal is to define punk music style, describe its individual subgenres and sum up current development on Czech punk scene. It describes the history of punk subculture as well as its most important attributes and events. The thesis also deals with individual subgenres of punk and brings examples of fundamental music recordings. In the appendix of this work are enclosed case interpretations to support the theoretical part of the thesis.